8 01195

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

5 декабрь, сешанба, 1995 йил

Сотувда эркин нархда. № 234 (1236)

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ

4 декабрда Андижон шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ва Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаевнинг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда мамлакатларимиз ўртасидаги икки томонлама алоқаларни кенгайтириш ва Марказий Осиё давлатлари иқтисодий ҳамкорлигини янада тараққий эттириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ва Қирғизистон республикалари Президентлари Асакадаги «ЎзДЭУавто» автомобил заводига ташриф буюрдилар, бу ерда амалга оширилаётган қурилиш-монтаж ишлари билан танишдилар ва ишчилар билан суҳбатлашдилар.

Шу куни Президентлар Ислом Каримов ва Асқар Акаев Андижондаги янги қурилган теннис кортининг тантанали очилиш маросимида ҳам қатнашдилар.

Андижон аэропортида Президентлар Ислом Каримов ва Асқар Акаевнинг оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашуви бўлиб ўтди.

Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаев шу куни Андижондан Бишкекка жўнаб кетди. Уни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Шу куни мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

АЙРИМ КОРХОНАЛАР ВА МОЛ-МУЛКНИ ДАВЛАТ ТАСАРРУФИДАН ЧИҚАРИШ ВА ХУСУСИЙЛАШТИРИШНИНГ БАЪЗИ МАСАЛАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг «Айрим корхоналар ва мол-мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришнинг баъзи масалалари тўғрисида» 1995 йил 31 августдаги 119-1-сон қарорини бажариш ҳамда давлат тасарруфидан чиқариш жараёнларини янада тартибга солиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қуйидагилар тасдиқлансин:

Ўзбекистон Республикасида давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш жараёнларини чуқурлаштиришнинг асосий йўналишлари;

Давлат тасарруфидан чиқарилмайдиган, хусусийлаштирилмайдиган ва сотиб олинмайдиган корхоналар, объектлар, давлат мол-мулки гуруҳлари рўйхати;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорига биноан давлат тасарруфидан чиқариладиган ва хусусийлаштириладиган корхоналар, объектлар, давлат мол-мулки гуруҳлари рўйхати;

Вазирлар Маҳкамаси қарорига биноан 1996 йилда давлат тасарруфидан чиқариладиган ва хусусийлаштириладиган корхоналар, объектлар, давлат мол-мулки гуруҳлари рўйхати;

Иқтисодиёт тармоқлари ва минтақалар бўйича объектларни хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқариш ҳамда улардан тушадиган маблағлар юзасидан 1996 йилги топшириқлар;

Республика вилоятлари бўйича кимошди савдолари ва танловларда қурилиши тугалланмаган объектларни сотиш юзасидан 1996 йилги топшириқлар;

1996 йилда Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва «Ўзмевасабзавотузумсаноат» уюшмаси объектларини кимошди савдолари ва танловларда сотиш бўйича топшириқлар.

Объектларни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ҳамда уларни кимошди савдоси, танловлар ва биржа савдоларида сотиш чоғида Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 31 июлдаги 273-Ф-сон фармойиши билан белгиланган маблағларни тўлаш, тақсимлаш, ҳисобга олиш ва уларнинг тушуми ва улардан фойдаланиш устидан назорат қилишнинг умумий қабул қилинган тартибларга қатъи риоя этилсин. Аралаш мулк объектларини кимошди савдолари, танловлар ва биржа савдоларида сотиш чоғида давлатга қарашли бўлмаган мулк объектлари учун маблағларни тақсимлашнинг қайд этиб ўтилган фармойишда назарда тутилган схемасига амал қилинсин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари 1996 йилда илгари хусусийлаштирилган савдо, маиший хизмат кўрсатиш, матлубот кооперацияси объектлари жойлашган ер участкаларини уларнинг эгалари буюртманомаларига биноан сотишни таъминласинлар.

3. Республика вилоятлари бўйича 1996 йилда кимошди савдоси асосида ер майдонларини фуқароларга мерос қилиб қолдириш шарти билан умрбод эгалик қилиш учун сотиш топшириқлари тасдиқлансин.

Ер майдонларини кимошди савдосида ҳақини бир йилдан ортиқ бўлмаган муддатда бўлиб-бўлиб тўлаш йўли билан сотиб олишга рухсат берилсин.

4. Минтақаларнинг 1996 йилда кичик ва хусусий корхоналар ташкил этиш тўғрисидаги таклифларига розилик берилсин.

5. Минтақалар ва халқ хўжалиги тармоқлари бўйича 1996 йилда акционерлик жамиятларига айлантирилаётган давлат корхоналари акцияларини чиқариш жадвали тасдиқлансин.

6. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасига рўйхатларга тузатиш киритиш ҳуқуқи берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси ҳукумат қарори қабул қилинишини талаб этувчи масалалар юзасидан Вазирлар Маҳкамасига тегишли таклифлар киритсин.

7. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари мазкур қарорни асос қилиб олган ҳолда 1996 йилда давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришнинг минтақавий дастурларини 20 кун муддатда ишлаб чиқсинлар ва Давлат мулки қўмитаси билан келишган ҳолда тасдиқласинлар.

8. Белгилаб қўйилсинки, давлатга тегишли акциялар бўйича дивидендлар 1996 йилда ривожлантириш ва техник қайта жиҳозлаш учун корхоналар ҳамда ташкилотларга йўналтирилади. Давлатга тегишли дивидентлардан белгиланган мақсадда фойдаланилишини назорат қилиш мулкнинг давлат улушларини бошқариш ҳуқуқи берилган тегишли вазирликлар, идоралар, корпорациялар, концернлар ва уюшмаларга юклансин.

Давлат мулки қўмитаси маблағлардан ноўрин фойдаланиш ҳолларини аниқлаганда улар Давлат мулки қўмитаси томонидан қонунчилик билан белгиланган тартибда ундириб олинади.

9. Белгилаб қўйилсинки, ушбу қарорнинг бажарилиши йилнинг биринчи чораги, ярим йили, 9 ойи ва умуман 1996 йил якунлари бўйича Давлат мулки қўмитаси (В. Чжен) томонидан тақдим этилган материалларга биноан Вазирлар Маҳкамаси мажлисларида кўриб чиқилади.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 4 декабрь.

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ СТРАТЕГИЯСИ

Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги элчихонасидан хабар қилинишича, Парижда Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китоби билан таништириш маросими зўр муваффақият билан ўтди. Республикамизнинг Париждаги элчихонасида шу воқеага бағишланган учрашувга таниқли сиёсат арбоблари, кўзга кўринган олимлар, ижодкор зиёлилар вакиллари, журналистлар келишди.

Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси А. Саидов тўпланганларга китобни тақдим этар экан, унда ижтимоий йўналишдаги бозор иқтисодиётига ўтиш даврида мамлакатда жамоат ва давлат тараққиёти чуқур таҳлил қилинганини таъкидлаб, юртбошимизнинг китобида баён қилинган концепциянинг аниқравшанлигига эътиборни қаратди. Давлат мустақиллигини мустаҳкамлаш, кўп укладли иқтисодиётга босқичма-босқич ўтиш, бозор муносабатларининг ҳуқуқий негизини яратиш, мулкни хусусийлаштириш, миллий валютани мустаҳкамлаш жараёнлари, иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни изчиллик билан чуқурлаштириш бу муҳим ишнинг асосий йўналишларидир. Ислом Каримовнинг ўзи таниқли иқтисодчи бўлгани учун ҳам у мазкур китобида ана шу жараёнларни ўзининг илмий ва амалий тажрибалари орқали очиб беради.

Маросимда сўзга чиққан ўзбекистонлик таниқли олим, академик А. Асқаров Президентимизнинг республикамиз, Ўзбекистон халқининг ўзига хос хусусиятлари, мамлакатда ишлаб чиқилган сиёсатнинг қатъийлиги ва собитқадамлигини таъкидлаб, ўтиш даврида мамлакатни қайта қуриш стратегиясига асос қилиб олинган бешта муҳим тамойилга тўхталди.

Француз олимлари — доктор Пьер Лериш ва қадимги Афросиёб қазилмаларида қатнашиб, мамлакатимизда яхши танилган археолог Франсуа Рене Президентимиз Ислом Каримов китобининг аҳамияти катталигини айтиб, унда халқни маънавий жиҳатдан қайта тиклаш йўли аниқ баён қилинганини таъкидлашди. Ўз ажлодлари тарихини яхши билиш, ёш авлодни тарихга, маданият ва ўтган аждодлар анъаналарига ҳурмат руҳида тарбиялаш асосида ёшларни жаҳон маърифати қадриятларидан ва чинакам маънавиятдан баҳраманд қилиш мумкинлиги айтиб ўтилди.

Сўзга чиққан кишилар Ўзбекистонда қарор топган сиёсий барқарорлик ва миллий тотувлик вазиятига, Ислом Каримовнинг Марказий Осиё минтақасида тинчлик ўрнатиш борасидаги сиёсатига юқори баҳо бердилар. Тинчлик, барқарорлик, Ўзбекистон диёрида истиқомат қилаётган одамлар ўртасидаги аҳиллик — ёш мустақил давлатда ислоҳотларни, барча ижобий ўзгаришларни амалга оширишнинг гаровидир, деб таъкидланди маросимда.

(ЎзА).

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

БУХОРО

Вилоят фаолларининг йиғилиши бўлди. Унда Республика Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларида ўртага қўйилган вазифалар муҳокама этилди. Вилоят ҳокими М. Раҳмонов шу ҳақда маъруза қилди.

Маърузачи ва сўзга чиққанлар иқтисодий ислоҳотни амалга оширишда муайян ишлар қилинган бўлсада, Самарқанд ва Қашқадарё вилоятларида йўл қўйилган камчилик ва хатолар Бухорода ҳам мавжудлигини таъкидладилар. Хусусан, молия, банк, солиқ тизимларида ишга масъулиятсизлик билан ёндошилгани натижасида, вилоятдаги ташкилот ва корхоналар орасида ўзаро дебиторлик ва кредиторлик қарзлари кўпайиб бормоқда. Рўйхатга олинган кичик корхоналарнинг асосий қисми ўз фаолиятини тўхтатган. Ҳар 2-3 қишлоқдан бирида ҳаммом, сартарошхона, суратхона каби маиший хизмат корхоналари йўқ. Чорвачиликда жиддий аҳвол вужудга келган. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қорамоллар сони 9 минг бош, соғин сигирлар сони минг бош камайган. Ҳиссадорлик жамиятларига айлантирилган, хусусийлаштирилган жамоа хўжаликлари фермаларида қишга тайёргарлик пухта ташкил этилмаган. Уларнинг айримларида 1-1,5 ойга етарли озуқа жамғарилган, холос. Қишлоқ аҳолисини ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш ўлда-жўлда қолмоқда. Маориф ва маданият соҳаларида ҳам оқсашга йўл қўйиляпти. Вилоятда 62 та мактаб авария ҳолатидаги биноларда жойлашган. Болалар боғчалари, кутубхоналарни маблағ етишмаётгани баҳонасида ёпиб қўйиш ҳоллари учрамоқда.

Йиғилишда мавжуд хато ва камчиликларга тезлик билан барҳам бериш чора-тадбирлари белгиланди.

ЖИЗЗАХ

Вилоят фаоллари йиғилишида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама этилди. Вилоят ҳокими А. Тошкенбоев шу ҳақда маъруза қилди.

Йиғилишда вилоятда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда муайян ишлар қилинганини таъкидлаш билан бирга қишлоқларда кичик корхоналар ташкил этиш, маиший хизмат кўрсатиш шохобчаларини кенгайтириш талаб даражасида эмаслиги уқтирилди. Бир қанча туманларда ўтказилган кимошди савдолари орқали сотилган иншоотларнинг пули ҳанузгача тўланмаган. Айрим саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар харидорини топмай омборхоналарда босилиб ётибди. Фориш, Бахмал ва Зомин туманларида аҳолини табиий газ ва ичимлик сув билан таъминлаш айниқса ёмон аҳволда. Бу камчиликларга тўлик билан барҳам берилиши даркор.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

СУРХОНДАРЁ

Вилоят фаолларининг йиғилиши бўлди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама этилди. Вилоят ҳокими Ж. Норалиев шу ҳақда маъруза қилди.

Йиғилишда иқтисодий ислоҳотни амалга оширишда муайян ютуқларга эришилганини қайд этиш билан бирга, асосий эътибор бу борадаги жиддий камчиликларни бартараф этишга қаратилди. Вилоятда йиллик пахта тайёрлаш режаси бажарилмади, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан кўзланган ҳосил олинмади. Кичик корхоналар ва деҳқон (фермер) хўжаликлари ташкил этишда сусткашликка йўл қўйилмоқда. Аҳолини иш билан банд этиш тадбирлари қоғозда қолиб кетмоқда. Пуллик хизмат кўрсатиш ночор аҳволда. Қизириқ, Бандихон, Қумқўрғон, Ангор туманларида аҳоли жон бошига пуллик хизмат атиги 4-11 сўмни ташкил этади. Аҳолига тиббий ва транспорт хизмати кўрсатишни ҳам қониқарли деб бўлмайди.

Йиғилишда ишда йўл қўйилган камчиликларга тўлик билан барҳам бериш юзасидан қарор қабул қилинди.

(ЎзА).

ҚОРАКЎЛЧИЛАР КЕНГАШДИ

Бухорода республика қоракўлчилари навбатдаги кенгашга тўпландилар.

Йиғилишда қоракўлчилар жорий йилда муайян ютуқларга эришганликлари қайд этилди. Шунингдек, соҳа заҳматкашлари олдида турган долзарб муаммолар, жумладан тусқлар сонини кўпайтириш, қўйлар зотини яхшилаш, қишга тайёргарлик, чўпон-чўлиқларни ҳар томонлама қўллаб қувватлаш, тармоқдаги нуқсонларни тезда бартараф этиш юзасидан амалий тадбирлар белгиланди.

ҲАМКОРЛИК РИВОЖЛАНМОҚДА

Жиззах шаҳридаги «Жибри» Жиззах-Буюк Британия қўшма корхонаси халқаро ҳамкорликни тобора кенгайтирмоқда.

Яқинда корхона Эрон Ислом Республикасидаги турдош корхоналар билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишга муваффақ бўлди. Имзоланган битимга мувофиқ Эрон-Америка корхонаси жиззахлик шерикларига ўсимлик ёғини идишларга қуйиб берадиган замонавий технология етказиб беради.

(ЎзА).

20 КУН КИФОЯ ҚИЛДИ

Элликқалъа туманидаги Амиробод каналини қазиш учун 20 кун кифоя қилди. Эндиликда 32 километр узунликдаги бу магистралдан икки ҳисса кўп оби-ҳаёт оқадиган бўлди.

Қўриқ туманда ернинг шўри 3 — 4 марта ювилиши лозим. Шунинг учун ички ва магистрал каналларни тозалаш, сув иншоотларини таъмирлашга ўтган йилга нисбатан бир ой олдин киришилди.

Ҳамкорлик робиталари

ВЕНГРИЯ ФИРМАЛАРИ МАҲСУЛОТИ НАМОЙИШИ

«Венгрия — сизнинг ҳамкорингиз» кўргазмасида ўнта йирик фирма ва компания ўзининг маҳсулотлари намуналарини намойиш этмоқда.

Бу кўргазма 4 декабрь куни Тошкентда очилди. Унда одамлар учун ҳамиша зарур бўладиган моллар: жаҳон бозорида шуҳрат қозонган «Гедеон рихтер» акционерлик бирлашмаси ишлаб чиқараётган дори-дармонлар, «Трен-прима» компаниясининг мева ва сабзавот консервалари, «Ҳунгасект» фирмасида ишлаб чиқарилаётган машҳур шампан винолари, Вермут виноси ва алкоголсиз ичимликлар, «Полимер» ҳамда «ТВК» акционерлик жамиятларининг хилма-хил материаллари ва кимёвий буюмлари, «Мофа» фирмаси, «Металлукон» заводининг бинокорлик материаллари ва ускуналари, «Зара» муҳандислик компаниясининг кичик новвойхона ва тегирмонлар, ихчам пиво цехлари ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш цехлари макетлари намойиш этилмоқда.

Кўргазма Венгрия савдо ва маданият маркази, Венгрия Савдо ва саноат вазирлиги, шунингдек Ўзбекистон тадбиркорлар уюшмаси ёрдамида республикамизда ўтказилаётган дастлабки кенг миқёсли тадбирдир.

Кўргазмани ташкил этишдан мақсад, кўргазманинг очилиш маросимида Венгрия марказининг раҳбари Янош Ванек ва мамлакатимиз Тадбиркорлар уюшмасининг раиси Муроджон Жўраев таъкидлашганидек, мамлакатларимиз ўртасида ўзаро фойдали савдо-сотиқни ривожлантириш учун қандай имкониятлар мавжудлигини кўрсатиш, Совет Иттифоқи парчаланиб кетгач, узилиб қолган олдинги савдо-иқтисодий алоқалар ўрнига янги асосдаги алоқаларни мустаҳкамлаш истиқболларини намойиш қилишгина эмас, шу билан бирга Ўзбекистонда барпо этилган ҳуқуқий негиз, мамлакат раҳбарияти изчиллик билан ўтказаётган бозор ислоҳотлари сиёсатига асосланиб, икки мамлакат тадбиркорлари ўртасида аниқ ва узоқ муддатли ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишдан ҳам иборат.

Ўзбекистон пойтахтидаги Венгрия маҳсулотлари кўргазмаси ҳафтанинг охиригача очиқ бўлади.

(ЎзА мухбири).

ПАТЕНТ МУАММОЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН СЕМИНАР

4 декабрь куни Тошкентда патентлаш муаммолари бўйича минтақа семинари иш бошлади. Патент билан шуғулланувчи ишончли вакиллар учун тўрт кун давом этадиган семинар машғулотларини Ўзбекистон Республикаси Давлат патенти маҳкамаси Европадаги шундай маҳкама иштирокида ва «Тасис» дастурининг молиявий мадади билан ташкил этди.

— Бундай семинарларни ўтказиш мунтазам тус олмоқда, — дейди республика патент маҳкамаси директори, техника фанлари доктори Оқил Азимов. — Чунончи, ноябрь ойининг бошларида патент ахбороти масалалари бўйича дастлабки семинар ўтказилди. Ҳозирги учрашув эса Ўзбекистонда патент билан шуғулланувчи ишончли вакиллар тизимини таъсис этишга бағишланган. Улар патент олиш учун ариза берган ақлий мулк эгалари билан давлат патент маҳкамаси ўртасидаги алоқаларни амалга оширадилар.

Ўтказилаётган семинардан асосий мақсад — Европадаги патент бўйича ишончли вакиллар тўплаган тажрибаларни ўрганишдир. Семинар иши режасида лекциялар, амалий ўйинлар ва машғулотлар кўзда тутилган. Уларни Голландиядан, шунингдек, Европа патент маҳкамасининг Мюнхендаги қароргоҳидан келган мутахассислар ўтказишади. Патент бўйича ишончли вакиллар иш усули, улар билан патент маҳкамалари ўртасидаги ўзаро алоқалар, патент эгалари ҳуқуқлари бузилган тақдирда суд идоралари билан алоқалар — машғулотлар мавзусидир. Семинарда патентлаш назарияси ва амалиёти муаммолари, бозор иқтисодиётида патентларнинг аҳамияти, ихтироларни муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий жиҳатлари, ихтироларга халқаро аризаларни расмийлаштириш масалалари ҳам кўриб чиқилади.

Р. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

• *Ўзбекистон Конституцияси куни олдидан*

ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТ

Бир неча кунлардан сўнг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилинганлигига уч йил тўлади. Ушбу Конституциянинг ҳуқуқий асосларини қандай қонун ва ҳужжатлар ташкил этади? Унинг муҳим жиҳатлари нималардан иборат? «Халқ сўзи» мухбири Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси юридик бўлими бошлиғининг ўринбосари Орол ЭРНАЗАРОВДАН шу ҳақда гапириб беришни илтимос қилди.

— Аввало, айтиш керакки, қонун устиворлиги — ҳуқуқий демократик давлатни барпо қилишнинг асосий қоидаларидан биридир. Чунки давлат ҳуқуқсиз, ҳуқуқ эса давлатсиз ҳеч қачон ўз вазифасини бажара олмайди.

Ўзбекистон Республикаси ўзининг мустақиллигига эга бўлгач Олий Кенгаш сессияларида хўжалик механизмининг иқтисодий ва ҳуқуқий асосларини ёритиб берувчи 200 дан ортиқ қонун қабул қилинди. Ва ўнлаб янги қонун лойиҳалар ўз навбатини кутиб турибди. Ушбу қонунларда мустақил давлатимизнинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий-маданий ривожланиш тамойиллари ўз ифодасини топган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши 1991 йил 31 августда «Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини эълон қилиш тўғрисида» қарор ва тегишли қонунни қабул қилиб, 1991 йил 1 сентябрда давлат Мустақиллигини эълон қилган бўлса, мустақил Ўзбекистон учун навбатдаги улкан тарихий-ҳуқуқий воқеа 1992 йил 2 мартда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан республикамизнинг тан олинганлиги ва жаҳондаги барча давлатларнинг тенг ҳуқуқли халқаро аъзоси сифатида эътироф этилганлигидир. Давлатимиз мустақиллиги эса дунё мамлакатларининг кўпчилиги томонидан юридик нуқтаи назардан «де юре» сифатида Конституцион асосда тан олинди.

Республикамиз Президенти ташаббуси билан Марказий Осиё давлатлари Ҳамдўстлигининг вужудга келиши, Хельсинкидаги ва Швейцариядаги расмий учрашувлар, Марказий Осиё республикалари ва уларга қўшни бўлган Шарқ мамлакатлари ўртасида эркин иқтисодий алоқалар равнақига хизмат қилувчи Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти (ИҲТ) анжуманидаги муҳим таклифлар айниқса, БМТнинг 50 йиллик юбилейида Республикамиз Президенти томонидан қилинган таклифлар, Марказий Осиёда ягона Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетининг очилиши, дунё мамлакатларининг мустақил Ўзбекистоннинг ўз мажбуриятларини тўлиқ бажара олиш имкони борлигини тан олганлиги давлатимизнинг халқаро миқёсдаги обрўйи тобора ошиб бораётганлиги ҳамда мустаҳкамланаётганлигидан далолатдир.

Конституция гарчи ҳажм жиҳатидан кичик ва ихчам, ҳуқуқий бўлса-да аммо олам-олам мазмун ва ҳуқуқий нормалар билан тўлдирилган бўлиб, олтита бўлим ва 128 моддадан ташкил топган. Унинг ҳар бир моддаси, боб ва бўлимида кўплаб ҳуқуқ ва бурчлар, эркинликлар белгиланган.

Конституция — бу инсонпарварлик ғояларининг тантанаси, одилона ва мустақил давлатимизнинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, маданий ривожланишининг кафолати ҳисобланади ҳамда миллий одат, анъана ва ютуқларимиз, ҳуқуқий маданият, нуфуз сиёсати ва маданияти оламининг ютуқларидан фойдаланиш имкониятини тўлиқ таъминлашни асосий вазифа қилиб қўйди. Унда давлатимизнинг ижтимоий, иқтисодий, маданий тараққиёт йўлининг сиёсий, ҳуқуқий негизларини яратиш билан биргаликда Ўзбекистоннинг жаҳон давлатлари ўртасидаги мавқеини белгилашга ҳам катта эътибор қаратилган.

Конституциямиз инсон манфаати кўзланганлиги, унинг моддий ва маънавий талабларини тобора ва тўлиқ қондириб бориш, айниқса, шахс ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчларининг амалга ошириш кафолати яратилганлиги билан ҳам характерлидир.

Конституциянинг ҳар бир моддаси, боб ва бўлимларида қанчадан-қанча ҳуқуқлар, бурчлар ва эркинликлар баён қилинган. Масалан, биргина иккинчи бўлимни олиб қарасак, «Инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари эркинликлари ва бурчлари» деб аталиб, унда фуқароликка эга бўлиш ва уни йўқотиш асослари, шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлар, бу ҳуқуқларнинг кафолатлари тўлиқ ёритиб берилганлигининг гувоҳи бўласиз.

Ҳар бир фуқаро мустақил давлатимизда тенглик асосида, бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиши, жинси, ирқи, дини миллати, тили, ижтимоий келиб чиқиши, жамиятда тутган ўрни, эътиқоди ва мавқеидан қатъий назар, конституцион асосда тенг эканлигининг эътироф этилиши билан унинг тўлиқ кафолати яратилганлиги кўриниб турибди. Давлатимиз ҳудудида истиқомат қилиб келаётган барча миллат ва элатларнинг миллий урф одатлари, анъаналари, яшаш қоидалари, тили ва маданий бойликларига ҳурмат билан муносабатда бўлиш, ўзлигини сақлаган ҳолда уларни ривожлантириш шарт-шароитлари тўлиқ таъминланган. Барча фуқароларнинг бир-бирлари билан тенглиги эътироф этилиб, айрим шахсларга қўлланилиши лозим бўлган имтиёзлар фақат ижтимоий адолат принциплари асосида бўлиши тўлиқ кафолатланган. Фуқароларнинг истаган динига эътиқод қилиш ёки қилмаслиги ўз ихтиёрига боғлиқ. Бу ҳуқуқларни амалга оширишни давлат ўз ҳуқуқий нормалари орқали кафолатлайди, мустаҳкамлайди ва уларнинг дахлсизлигини таъминлайди.

Фуқароларнинг ҳуқуқларини шахсий, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқларга бўлиб, ҳар бирининг тўлиқ мазмуни, ваколат доираси, ҳимоя этилиши, ўзаро фарқли жиҳатлари ҳамда кафолатланиши аниқ белгилаб берилди. Конституцияда айниқса, шахсий ҳуқуқларнинг ривожлантирилишига алоҳида эътибор қаратилган.

Бозор муносабатларини ривожлантиришда, айниқса, унинг ҳуқуқий механизмини таъминлашда давлат томонидан истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари устунлигини эътиборга олган ҳолда барча ҳуқуқий муносабатлар субъектларига мустақиллик, тенглик, фаоллик кўрсатиш, иқтисодий рақобат, тадбиркорлик, самарали меҳнат қилиш имкониятлари тўлиқ яратилди, деб ўйлайман.

Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулклар ташкил этади. Яъни, ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли. Ҳар бир мулкдор, қандай шахс бўлишидан қатъи назар, ўз мулкидан ўз хоҳишича ёки қонунлар, низомларда кўрсатилган ваколатлар асосида фойдаланар экан, улар, аввало, бошқа шахсларнинг манфаатларига, айниқса, экологик муҳитга ва давлат манфаатларига зарар етказмасликлари лозим эканлигига бурчлилиги билан ҳам фарқ қилади.

Айниқса, хилма-хил мулк шаклларининг тенглиги, хўжалик юритишнинг қулай бўлган шаклларини танлаб олиш, фуқаро, жамоа ва давлатнинг ўз мулкига бўлган муносабатлари мутлақлигининг янада мустаҳкамланиши ҳамда уларнинг тенглик асосида ҳимоя қилинишига катта эътибор қаратилган. Бошқа мулк шакллари каби хусусий мулкнинг дахлсизлиги ҳамда ҳуқуқий давлат томонидан тўлиқ ҳимояланиши конституцион асосда мустаҳкамлаб қўйилди.

Шахсларнинг банкларга қўйилган омонат, қимматли қоғоз ҳамда мерос ҳуқуқлари қонун билан кафолатланиши, сир сақланишининг тўлиқ таъминланиши, ҳар бир шахснинг меҳнат қилиш, касб танлаш, ишсизликдан ҳимоя қилиниши ҳуқуқлари ҳамда қариганда, меҳнат лаёқатини йўқотганда, боқувчисидан маҳрум бўлганда уларга тааллуқли бўлган ижтимоий таъминот олиш ҳуқуқлари Конституцияда тўлиқ, кенгайтирилган асосда ўз ифодасини топди ва бундан кейин ҳам бу масала давлатимизнинг биринчи вазифаси эканлиги яна бир марта кўрсатилди. Ҳар бир шахснинг билим ва малакали тиббий ёрдам олиши, ижод эркинлиги каби ҳуқуқлари кенгайтирилди.

Асосий қонунда иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга, айниқса, республикамизнинг чет мамлакатлар билан бўладиган иқтисодий муносабатларини кучайтиришга, унинг ҳуқуқий негизини таъминлашга катта эътибор берилган.

Ўзбекистон халқаро майдонда ўзини тўлиқ намоён эта бошлади. Турли ўзаро тенглик ва ҳамкорлик асосида битимлар, шартномалар тузилмоқда.

Республикамиз иқтисодиёти барқарорлашиб бораётган бир пайтда унинг ҳуқуқий негизини яратиш ва уларни турмушга татбиқ этиш механизмини ишлаб чиқиш ҳам Республика Конституциясига асосланган ҳолда амалга оширилмоқда

Бу ўринда давлатимиз парламенти томонидан қабул қилинган Қонунлар ўз самарасини кўрсатаётир. Айниқса, «Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий фаолияти тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикасида чет эл инвестициялари тўғрисида»ги, «Монополистик фаолиятни чеклаш тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси билан халқаро молия институтлари ўртасидаги халқаро заём ва кафолатли шартномалар ҳамда битимларни ратификация қилиш ва денонсация қилиш тўғрисида»ги, «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ваколатхоналари бошлиқларини тайинлаш ҳамда чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги қонунларнинг қабул қилиниши Ўзбекистон Республикасининг жаҳон давлатлари ўртасидаги тутган мавқеини ошириш билан бирга бошқа йирик давлатлар сафидан ўз ўрнини эгаллашига ҳуқуқий кафолат яратиб берди.

Конституциянинг тарихий, ҳуқуқий моҳияти ҳақида сўз юритар эканмиз, янгиси аввалгиларидан тубдан фарқ қилишини алоҳида таъкидламоқ керак. Айниқса, фуқароларнинг шахсий ҳуқуқлари, ор-номус, қадр-қиммат, обрў ва иззатини сақлаш, шахсий ҳаётига ҳар қандай шаклда аралашишга йўл қўйилмаслиги, ҳатто жиноят содир этганликда айбланаётган ёки гумон қилинаётган пайтда ҳам мазкур иш суд ҳайъати томонидан кўриб чиқилгунга қадар уни айбдор деб ҳисобламаслик каби ҳуқуқларнинг мавжудлиги билан Конституциянинг мазмуни янада бойитилган.

Янги Конституциямизнинг яна бир афзаллик жиҳати шундаки, унда ҳар бир шахсга ўз фикр ва мулоҳазаларини эркин, мустақил тарзда ифодалаш имконияти яратиб берилган, ёзишмалар, телефонда сўзлашувлар сирини ошкор қилмаслик муносабатлари тўлиқ таъминланган. Шунингдек, уй-жой дахлсизлигини бузиш, рухсатсиз тинтув ўтказиш ва уни кўздан кечириш каби ноқонуний ҳатти-ҳаракатларни содир этишга йўл қўймаслик, диний қарашларни мажбурий тарзда сингдиришни тақиқлаш каби ҳолатлар ҳам қайд этилган.

Янги Конституцияга мувофиқ ҳар бир фуқаро жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ёки ўз вакиллари воситасида иштирок этади, сайлов ва референдумларда эркин ва мустақил тарзда муносабат билдириш ҳуқуқига эгадир.

Янги Қомусимиз ҳуқуқий хазина сифатида янги қонун бўлиб хизмат қилмоқда. Шу боис уни барча ўқув муассасаларида, корхона, ташкилот ва жамоаларда кенг тарғиб қилишга эътибор берилиши керак. Ҳуқуқий иқтисод фанини ўқув қўлланмаларига киритиш мақсадга мувофиқдир. Хулоса қилиб айтганда фуқароларнинг ҳуқуқий онгини янада ошириш лозим.

Конституциямиз қабул қилинганлигининг уч йиллигини нишонлар эканмиз, ишлаб чиқишда жаҳон мамлакатлари, айниқса, Осиё, Европа, Америкадаги энг илғор давлатларнинг тажрибаси ва умумэътироф этилган халқаро ҳуқуқ нормаларидан, республикамизда сўнгги йилларда қабул қилинган қонун ва бошқа ҳужжатларнинг ютуқларидан самарали фойдаланилганлигини таъкидлаб ўтиш ўринлидир.

Қонун ва давлат тушунчалари бир-бири билан ўзаро чамбарчас боғлиқдир. Қабул қилинган қонунлар Конституцияга мос ҳолда мустақил давлатимизнинг ўзига хос хусусиятлари, иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, маданий ривожланиш ҳамда ютуқларни эътиборга олган ҳолда турмушга татбиқ этилмоқда. Халқ иродаси, инсон манфаатини кўзлаш ва таъминлаш — қонунларимизнинг асосий вазифасидир.

Конституциямиз бошқариладиган бозор муносабатларининг ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий хусусиятлари, мустақил давлатимизнинг ўзига хос тараққиёт йўли «Ўзбекистон модели» асослари тўлиқ ёритиб берилганлиги билан ҳам характерлидир.

Маҳалла қўмиталарида

ИШЛАСА БЎЛАР ЭКАН...

«Ёркин ҳаёт» маҳалласининг ташкил этилганига кўп бўлгани йўқ. Сирғалининг ўн бешинчи ва ўн олтинчи, «Йўлдош» мавзеининг биринчи ва бешинчи даҳаларини ўз ичига олган бу маҳалла кенгаши тузилганида йиғилишиб, бирор масалани муҳокама қиладиган бир бошпана ҳам йўқ эди. Фаоллар ташаббуси, елиб-югуриши, туман ҳокимиятининг ёрдами билан кўчиб кетган амбулаториядан бўшаган эски, ўта таъмирталаб бир ёғоч имορат маҳалла идораси учун ажратилди. Маҳалланинг саъй-ҳаракати билан қисқа фурсат ичида ана шу жой жуда обод бир маконга айланди.

Уч тарафдан ҳовлига кириб келиш мумкин. Ёзда ҳаммаёқ гулу гулзор. Ҳар куни иссиқ-иссиқ нонлар ёпилади, овқатлар пишади, чой қайнаб турибди...

Маҳаллада тўй-маъракa ўтказиш учун барча керакли асбоб-ускуна, идиш-товоқ етарли. Маҳалла идораси ҳовлисида ҳар қандай тўйни бадастур ўтказса бўлади. Байрамлар шу ерда нишонланяпти.

Маҳалла кенгаши кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш борасида ҳам кўп савоб ишларни амалга оширяпти. Энг муҳими, ёрдам кўрсатишда адолатли тақсимотга эришишга қаттиқ ҳаракат қилиняпти. Ўн тўққиз кишилик кишилик ҳайъат тузилган. Моддий ёрдам сўраб мурожаат қилган ҳар бир оилага уч кишилик ҳайъат юборилади. Бу уч киши яқин қўшнилардан эмас, бошқа тўп вакилларидан иборат қилиб тузилади. Улар оиланинг умумий моддий аҳволини кўриб чиқиб, дафтарга оиланинг «муҳтож», «ўртача» ёки «яхши» яшаётганини қайд этадилар. Шунга кўра бу оилага ёрдам кўрсатиш-кўрсатмаслик масаласи ҳал этилади. Ҳайъатнинг умумий йиғилиши эса ҳар бир муайян оилага айнан қанча миқдорда кўмак бериш кераклигини муҳокама асосида белгилайди.

Сирғали тумани ҳокимияти «Ёркин ҳаёт» маҳалласида олиб борилаётган ишларни намунали деб топди. Тумандаги маҳалла кенгашлари оқсоқолларининг семинари айни шу маҳаллада ўтказилди. Семинарда туман ҳокими М. Йўлдошев нутқ сўзлаб, маҳаллаларда олиб борилаётган ишларни таҳлил қилди ва оқсоқолларни «Ёркин ҳаёт» маҳалласи тажрибаларини ўрганишга чақирди.

«Ёркин ҳаёт» маҳалласи оқсоқоли Хайрулла Оқилов йиғилганларга тажрибалардан сўзлаб берди.

Семинар қатнашчилари кўнглида: «Ишласа бўлар экан...» — деган ўй кечгани рост.

Зиёда ҒАФФОРОВА
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

БИЗ ВА ЖАХОН

ЎЗБЕКИСТОНДА БИЗНЕС ҚИЛИШ ЁРҚИН ИСТИҚБОЛГА ЭГА

Яқинда Лондонда бўлиб ўтган Халқаро конференция бу фикрни яна бир бор тасдиқлади

Агар бундан бир неча йил аввал тенг ҳуқуқли шерикчилик шартлари асосида жаҳон ҳамжамиятига киришга интилган Ўзбекистон Ғарбда кўпчилик учун «номаълум ҳудуд» — «терра инкогнита» ҳисобланган бўлса, бугунги кунда вазият тубдан ўзгарди. У жаҳон ҳамжамияти томонидан келгусида дунёнинг қатор ривожланган мамлакатлари қаторидан муносиб ўринни эгалловчи, ислоҳотларни муваффақиятли равишда ўтказаётган, сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан суверен, мустақил, барқарор давлат сифатида эътироф этилди. Шу туфайли ўзаро манфаатли асосларда ҳамкорлик қилишни истовчи бутун дунё ишбилармон кишиларининг мамлакатимизга бўлган қизиқиши кун сайин ортиб бормоқда.

Аммо самарали ишлаш учун, аввало, бизнес қилмоқчи бўлган мамлакатнинг қонунлари, маданияти, сиёсати, иқтисодий салоҳияти тўғрисида имкон қадар кўпроқ билиш зарурдир. Бу борадаги ахборот бўшлиғини тўлдиришнинг энг яхши йўли эса Ғарб мамлакатларининг ишбилармон доиралари билан халқаро конференциялар, симпозиумлар ўтказиш эканлиги амалиётда исботланган. Женева Миллатлар саройида Ўзбекистондаги хусусийлаштириш муаммоларига бағишланган халқаро конференциянинг муваффақиятли ўтганлигига барчамиз гувоҳмиз. Шу йилнинг бошида Лондонда бўлиб ўтган «Ўзбекистонда бизнес истиқболлари» мавзуидаги конференция ҳам самарали якунланди. Мазкур конференция иккинчи марта ўтказилди. Ўтган йилнинг октябридаги конференция Буюк Британия расмий доиралари ва жамоатчилигининг эътиборини тортган эди. Конференция ишида Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган ёки яқин келажакда мамлакатимиз бозорига кириш ниятида бўлган жаҳоннинг етакчи компаниялари ва фирмаларининг 150 дан ортиқ вакиллари иштирок этдилар. Конференция иши якунлангандан сўнг эса қўшма ҳамкорлик қилиш хусусида британиялик бизнесменлар томонидан билдирилган таклифлар сони ниҳоятда кўпайди. «БМТ индастриз», «Мередит Джонс» ва бошқа шу каби бутун дунёга маълум ва машҳур бўлган Буюк Британия компаниялари республикамизда йирик инвестицион лойиҳаларни амалга ошира бошладилар.

Ўзбекистоннинг иқтисодий ҳаётидаги дастлабки конференция муваффақиятли равишда ўтказилгандан кейин бозор ислоҳотларини амалга ошириш ҳаёт тақозоси эканлигини тасдиқловчи кўпгина воқеалар содир бўлди. Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг «Ташқи иқтисодий фаолиятни либераллаштириш тўғрисида»ги фармони, ҳукуматнинг ташқи иқтисодий сиёсатидаги вазиятни тубдан ўзгартирган, чет эллик шериклар ва бўлғуси инвесторлар учун Ўзбекистонни яна ҳам ўзига тортувчи мамлакат сифатида ифодалаган, жаҳон ишбилармон доираларининг Ўзбекистонга қизиқишининг янада кучайишига сабаб бўлган республика Вазирлар Маҳкамаси тегишли қарорларининг қабул қилиниши шулар сирасига киради.

Шулардан келиб чиққан ҳолда, «Ўзбекистонда бизнес-94» конференциясининг ҳомийлари — IBC компанияси ва «Мейер Браун энд Платт» фирмаси мамлакатимиз раҳбариятига ана шу мавзуда конференция ўтказишни таклиф этдилар. Таклиф мамнуният билан қабул қилинди ва шу йилнинг ноябрь ойида иккинчи анжуман ўтказилди.

Ушбу конференциянинг халқаро характерга эга бўлганлиги, айниқса, диққатга сазовордир. Агар биринчи конференцияда иштирокчиларнинг кўпчилиги Британия компаниялари вакилларидан ташкил топган бўлса, кейингисида АҚШ, Буюк Британия, Германия, Франция, Япония, Швейцария каби дунёнинг 20 дан ортиқ мамлакатларининг 88 та етакчи компанияларидан 200 дан зиёд вакиллар қатнашди. Форумда, шунингдек, дунёнинг барча қитъаларидаги компаниялар ва фирмалар иштирок этдилар. Кузатувчиларнинг фикрига кўра, анъанавий, кўпроқ информатив ва аналитик материал сифатида ўтказилаётган форумга нисбатан унинг қатнашчиларининг муносабатлари ҳам алоҳида диққатга лойиқ бўлди. Бизнес нуқтаи назаридан Марказий Осиёдаги энг истиқболли мамлакат тўғрисида бундай материалнинг мавжудлиги конференцияга унинг қатнашчилари кўз олдида нафақат Ўзбекистондаги, балки бутун Марказий Осиёдаги иқтисодий вазиятни янада яхшироқ ўрганишга хизмат қилувчи ана шу институтнинг мақомини маълум қилди. Мазкур форум иши Европанинг молия пойтахти ҳисобланувчи Лондон шаҳрида ўтказилганлиги эса янада муҳим аҳамият касб этди.

Конференцияда Буюк Британиянинг ташқи сиёсий идоралари ҳамда савдо ва саноат вазирликлари кузатувчи сифатида қатнашдилар. Шу мамлакат авиация ва денгиз транспорти вазири лорд Виконт Гошен конференциянинг очилиш маросимида сўзлаган нутқида Ўзбекистон — Британия муносабатларининг изчил ривожланиши, шунингдек, инфляцияни жиловлаш борасида Ўзбекистоннинг асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари, бюджет танқислигини қисқартириш, ишлаб, чиқариш суръатлари пасайишини тўхтатиш ҳолатлари позитив анъанага эга эканлигини таъкидлаб ўтди. Бугунги кунда Ўзбекистон — Марказий Осиё мамлакатлари ичида етакчи мавқега эга бўлган МДҲдаги энг барқарор мамлакатдир. У нефть ва ғалла мустақиллигига эришди. Ўзбекистоннинг ташқи савдо ҳажми тўрт миллиард АҚШ долларидан ошиб кетди, чет эл сармояларининг республика иқтисодига жалб этилиши эса бугунги кунда уч миллиард доллар атрофидаги маблағни ташкил этади.

Ташкилотчиларнинг конференцияни ўтказиш шакли хусусидаги таклифлари мазкур анжуманга алоҳида руҳ бағишлади. Йиғилганлар ҳузурида аввал расмий делегациямиз раҳбари, республика Бош вазирининг ўринбосари У. Султонов, сўнгра Ўзбекистон делегацияси вакиллари — Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки бошқаруви раиси Р. Азимов, Ўзбекистон Давлат геология қўмитаси раиси Т. Шоекубов, Навоий тоғ-металлургия комбинати директори Н. Кучерскийлар ислоҳотларни амалга ошириш жараёни ва бу соҳадаги энг сўнгги ютуқлар хусусида маъруза қилдилар. Шундан кейин иқтисодий вазиятни мустақил таҳлил қилиш устида иш олиб борган чет эл компанияларининг вакиллари конференция иштирокчиларига унинг натижаларини етказиш имконига эга бўлдилар. Шундай қилиб, йиғилганлар ҳар иккала манбадан етарли маълумотлар олдилар. Бу ўз навбатида ахборотларнинг ҳаққонийлигини таъминлади.

Уч йилдан ортиқ давр мобайнида республикамиз идоралари ҳамда юртимизда фаолият кўрсатаётган чет эл компанияларига юридик маслаҳатлари билан кўмаклашиб келаётган «Мейер Браун энд Платт» фирмаси экспертларининг маърузалари, айниқса, конференция қатнашчиларида катта қизиқиш уйғотди. Мазкур маърузаларда республиканинг қонунчилик негизи халқаро стандартларга жавоб бериши ҳамда чет эл инвесторларини қулай шароитлар билан таъминлаши қайд этиб ўтилди.

Конференция иштирокчилари диққатига, шунингдек, жаҳон банки эксперти маърузаси орқали республикамизда кечаётган иқтисодий ислоҳотларнинг теран таҳлили ҳам ҳавола этилди. Бу нуфузли халқаро молия институти Ўзбекистон раҳбарияти танлаган йўлни расман қўллаб-қувватлади, унинг босқичма-босқич амалга оширилишини маъқуллаб, бу усул рўй бераётган ўзгаришлар барқарорлигини таъминлашини қайд қилиб ўтди.

Конференциянинг кун тартиби кўпроқ ўзбек бозорида иш юритишнинг турли ҳуқуқий, молиявий-иқтисодий йўналишлари ва шартларига бағишланди. «Артур Андерсен» ва «Барклайз Банка» компаниялари вакиллари ўз маърузаларида бухгалтерлик ҳисоби тизими ва аудит ҳамда Ўзбекистон тижорат банклари фаолияти хусусида сўз юритдилар.

Ўзбекистонда кўп йиллардан буён самарали фаолият юритиб келаётган «ДЭУ», «ЎзБАТ», «Мэрит Джонс», «М. В. Келлог», «Сименс», «АИГ» каби компанияларнинг вакиллари эса ўз тажрибалари, ютуқлари ҳамда ўзлари дуч келаётган муаммолар тўғрисида фикр алмашдилар. Маърузачилар Ўзбекистонда фаолият юритишнинг афзалликлари хусусида фикр юритар эканлар, улар мавжуд сиёсий ва макроиқтисодий барқарорлик, ҳукумат тузилмаларининг ҳамкорликка ҳозир эканлиги, шунингдек, республикадаги етарли даражада ривожланган ички инфраструктура билан амалга ошириладиган лойиҳаларнинг технологик жиҳатдан мослиги заруратини таъкидлаб ўтдилар.

ЕБРРнинг Ўзбекистон бўйича директори жаноб Ю. Маруяма халқаро молия ташкилотларининг республикамиз иқтисодиётини ислоҳ қилиш жараёнидаги роли тўғрисида сўзлаб берди. Хусусан, у Ўзбекистон ва ЕБРР ўртасида бирор-бир муайян мамлакатдан олиб келиш билан боғлиқ бўлмаган экспорт-импорт операцияларини қувватлаш учун 50 млн. АҚШ доллари миқдорида янги кредит бериш юзасидан битим имзоланганлигини маълум қилди. Халқаро молия корпорациясининг инвестициялар бўйича катта офицери жаноб Г.де Монд ва марказлаштирилган Америка тадбиркорлик фондининг президенти Р. Бернстромлар эса форум қатнашчиларига мазкур ташкилотларнинг фаолияти хусусида ахборот бердилар.

Конференция ниҳоясида унинг ташкилотчилари «Ўзбекистонда бизнес истиқболлари» учинчи конференциясини 1996 йил ноябрь ойида ўтказиш ниятида эканликларини изҳор этдилар. Расмий ҳамда ишбилармон доираларнинг вакиллари эса уни ўтказишнинг мақсадга мувофиқлигини бир неча бор таъкидладилар. Хусусан, Буюк Британия авиация ва денгиз транспорти давлат вазири лорд Гошен икки мамлакат ўртасидаги ишчан муносабатларнинг амалий жиҳатдан кенгайиб бораётганлигини қайд этаркан, бундай учрашувлар тез-тез ўтказилиб туради, дея умид билдирди. Буюк Британия энергетика давлат вазири Тим Эггар эса конференциянинг самарали ўтганлигини таъкидлаб, Лондон форумига Буюк Британия ҳукумат доираларининг катта қизиқиш билан муносабатда бўлганлигини тасдиқлади.

Бўлажак конференциянинг дастлабки кун тартибига кўра, икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларга кичик ва ўрта бизнесни кенгроқ жалб этиш, Буюк Британия компаниялари томонидан Ўзбекистон иқтисодиётига киритиладиган бевосита инвестициялар ҳажмини ошириш учун шарт-шароитлар яратишга оид чораларни муҳокама қилиш мўлжалланмоқда.

Р. МУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазирининг ўринбосари.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

«XX АСР ВАБОСИ»ГА ҚАРШИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳнамолигида бу йил ҳам анъанавий СПИДга қарши кураш халқаро куни ўтказилди.

Унинг мақсади «XX аср вабоси»дан бутун инсониятни огоҳ этишдир. Маълумотларга қараганда, дунё бўйича ҳар куни 6 минг киши бу касалликка чалинар экан. Асримизнинг 70-йилларидан буён эса 4 миллион киши бу хасталик туфайли оламдан бевақт кўз юмган. Айни пайтда ер юзида 14 миллиондан ортиқ СПИД вирусига чалинган одамлар бор экан.

ЗАҲАРЛАНГАН УМУМИЙ МАЙДОН БУЮК БРИТАНИЯ ҲУДУДИГА ТЕНГ

Чернобил фожиаси инсониятни тобора кўпроқ ташвишга солмоқда. Унинг оқибатлари эса фожиа рўй берган ҳудудда муаммолар келтирибгина қолмай, Европа мамлакатлари ва Қора денгиз экологиясига катта таҳдид солаётир.

БМТ Бош Ассамблеяси фожиа оқибатларининг янада зўрайишини чегаралаш, муаммоларнинг олдини олиш масалаларига бағишланган муҳокамани бошлашга киришди.

БМТ Бош котиби ўринбосари Питер Хансеннинг айтишича, Чернобил фожиаси натижасида радиактив моддалар билан заҳарланган умумий майдон Буюк Британия ҳудудига тенг экан. Фожиа оқибатида жабрланган кишилар сони эса тўққиз миллион нафардан зиёддир.

СУРАТДА: Тбилиси шаҳри, Ғалаба боғи.

ҚОНУНБУЗАРЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Россия Федерациясида жиноятчилик авж олиб бормоқда. Тартибни сақлаш ходимлари амалга ошираётган жиноятлар эса жамоатчилик ўртасида қўрқув ҳиссини янада кучайтираётир.

Мамлакат ички ишлар қўшинларининг Приморьедаги маҳбуслар қамоқхонасини қўриқлаётган уч нафар ҳарбий хизматчиси ўқ-дори омбори навбатчисини яралаб, битта пулемёт, иккита автомат ва учта пистолетни олиб ғойиб бўлган. Қонунбузарлар қўлга киритилган ўлжага қаноатланмай, шаҳарда бировнинг автомошинасини зўрлик билан тортиб олган, ҳайдовчини эса гаров тариқасида сақлаган.

Ўлка милиция ходимлари ҳарбийлар ёрдамида қонунбузарларни қўлга олган.

УРУШ ҚУРБОНЛАРИ...

Афғонистон ҳукумати қўшинлари ва мухолифатдаги «Толибон» ислом ҳаракати қуролли гуруҳлари ўртасида давом этаётган уруш туфайли мамлакатда ҳамон бегуноҳ одамлар ҳалок бўлмоқда.

Кобул радиосининг хабар беришича, толибларнинг ракеталар ёрдамида Кобулни ўққа тутиши оқибатида тинч аҳоли орасида 17 киши ҳалок бўлган, 30 нафарга яқин киши эса яраланган.

НОРОЗИЛИК БИЛДИРДИ

Япония ҳукумати Америка Қўшма Штатлари Окинавада ҳарбий машғулотларини қайтадан бошлаганига норозилик билдирди.

Маълумки, мамлакат аҳолиси Американинг Японияда жойлашган мазкур ҳарбий базаси атрофида норозилик намойишлари уюштираётган эди. АҚШ маъмуриятининг бундай қарори эса Японияда норозилик намойишларининг янада кучайишига сабаб бўлди.

ДИПЛОМАТИК АЛОҚАЛАРНИ УЗДИ

Мавритания ва Исроил ҳукуматлари ўзаро дипломатия алоқалари ўрнатиш борасидаги шартномани имзолагани туфайли Ливия Мавританияга кўрсатаётган иқтисодий ёрдамни тўхтатиб қўйди.

Ливия ҳукумати мамлакатдан мавританиялик мутахассисларни бадарға қилибгина қолмай, Мавритания билан барча дипломатия алоқаларини узди.

ИҚТИСОДИЙ ДАСТУР

Тожикистонда 1995-2000 йилларда республиканинг иқтисодий юксалтириш юзасидан ишлаб чиқилган дастур мамлакат Олий Мажлиси сессияси томонидан тасдиқланди.

Шунингдек, республика агросаноат мажмуини иқтисодий қайта қуриш дастури ҳам қабул қилинди.

СЎНГГИ ЎН ЙИЛЛИКДАГИ ЙИРИК САВДО

Ҳиндистон Россия Федерациясидан 100 та энг замонавий қирувчи самолёт харид қилишни режалаштирмоқда.

Бу ҳақда Ҳиндистон Мудофаа вазирлиги вакили журналистларга маълум қилди. Маълумотларга кўра, бу сўнгги ўн йилликда икки мамлакатнинг ҳарбий соҳадаги энг йирик савдо битими экан.

ТАШМАЧИЛИККА ЙЎЛ ЙЎҚ!

НАЗОРАТНИ ЖАМОАТЧИЛИК ЎЗ ЗИММАСИГА ОЛАЯПТИ

Мустақил республикамиз индустриясининг қон томири — иккита нефтни қайта ишлаш корхонаси Фарғона вилоятида жойлашган. Улардан бири — Олтиариқ корхонасида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар азалдан мижозларга яхши таниш. Фарғона корхонаси эса ҳозирги кунда нафақат водийда, балки мамлакатимизда энг йирик корхоналардан ҳисобланади. Бироқ ҳар иккаласининг иши бир-бирига боғлиқлигини кўпчилик билмаса керак. Чунки дастлаб нефть Олтиариқ корхонасида қайта ишланиб, газелин хомашёсига айлантирилади. Сўнгра у 58 километр узунликдаги темир қувурлар орқали Фарғона нефтни қайта ишлаш корхонасига етказиб берилади.

Аслида Олтиариқ билан Фарғона орасидаги масофа нари борса, 30 километр. Лекин қувурлар аҳоли истиқомат қиладиган жойлар, корхоналардан четда ёткизилгани учун ҳам, масофа қарийб икки баробарга чўзилган. Мана, 35 йилдирки, бу темир қувурлардан нефть мунтазам оқиб турибди.

Кейинги йилларда нефть ва нефть маҳсулотларига бўлган талабнинг ошиши, нарх-навонинг кўтарилиши туфайли ана шу қувурларни тешиб, халқ мулкини талон-торож қилаётганлар кўпайиб қолди. Бу ҳақда шу йилнинг бошида «Халқ сўзи»да ҳам ҳикоя қилинган эди.

«Олтиариқ — Фарғона транспорт-ёнилғи қувури» деб аталадиган бу ўзига хос нефть йўлини назорат қилиш ишини қўриқчилар ўз зиммасига олишган. Трассанинг кўзга кўринарли жойларига эса, баланд миноралар ўрнатилган. Лекин бу тадбирларнинг бирортаси ҳам фойда бермаяпти. Далилларга мурожаат қилайлик. Фақат шу йилнинг ўтган ўн ойи мобайнида қувурлар 243 марта тешилиб, 800 тонна халқ мулки ўғирланган. Газетхонларга аниқроқ бўлиши учун изоҳ бермоқчимиз. Агар қувур 6-8 миллиметр ҳажмда тешилса, тешикдан отилиб чиққан бензин билан 8—10 минут ичида тўрт тонналик идиши бор машинани бемалол тўлғазиш мумкин. Трассага масъул бўлган кишилар илгари бир кеча-кундузда смена алмашишар эди. Эндиликда бу муддат ҳафтага узайтирилди. Оқибатда кейинги ойларда масъулият бутунлай унутиб қўйилди. Шу даврда 52 та жиноий иш қўзғатилгани шундан далолат беради.

Мутахассисларнинг айтишича, Оқбилол қишлоғидан ўтган трубанинг илма-тешик бўлмаган жойи қолмаган. Фарғона ўрмон хўжалиги ҳудудидан ўтган қувурларнинг ҳар беш метрида ўғрилар ўз изларини қолдиришган. «Шодиева» номли хўжаликнинг биринчи бригадаси атрофида эса қувурлардан 11 марта бензин ўмарилган.

Ҳозирги кунда республикамизда истеъмолчилар ўзимизда қазиб олинган нефть маҳсулотлари билан таъминланмоқда. Бу қувончли ҳол, албатта. Лекин ана шу давлат бойлигини ўғирлаш ҳолати аввалги йилларга нисбатан кўпайганига мутлақо тоқат қилиб бўлмайди. Шу боис Фарғона вилоят ҳокимлиги нефть қувури назоратини жойлардаги хўжаликлар, фуқаролар йиғинлари, бригадалар жамоаси зиммасига юклашга қарор қилди. Чунки бу борада муайян тажриба ҳам тўпланган. Олтиариқ туманидаги «Нурobод» жамоа хўжалиги ҳудудидан ўтган беш километрлик, Тошлоқ туманидаги «Оқ олтин» жамоа хўжалиги ҳудудидан ўтган салкам уч километрлик трасса жамоатчилик томонидан назорат қилинаётгани туфайли йил давомида бирорта ҳам ўғирлик содир бўлмади.

— «Қир» деб аталувчи участкамиз ҳудудидан нефть трассаси ўтади, — дейди Фарғона туманидаги «Янги ҳаёт» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Рўзимат Раҳимов. — Салкам беш километрлик ана шу трасса йил бошида иккиуч марта тешилгач, қишлоғимиздаги гумон қилинган, илгари судланган йигирмага яқин кишини тўплаб, йиғилиш ўтказдик. Уларни қаттиқ огоҳлантирдик. Трасса назоратини участка бошлиқлари, бригадирлар зиммасига юклаб қўйдик. Мана, беш-олти ойдирки, бизнинг ҳудудимизда умуман ўғрилик бўлгани йўқ. Шубҳали шахслар пайдо бўлиб қолса, дарҳол ушлаб, тегишли идораларга етказамиз.

Трассадаги аҳволни ўнглашга нефтчилар ҳам ҳисса қўшмоқдалар. 1,5 километр масофадаги очиқ қувурларга «бетон тўн» кийгизилди. Қувурларнинг узатиш ва қабул қилиб олиш қисмларига эса махсус ўлчагичлар ўрнатилди.

«Кўпчиликдан қуён қочиб қутулолмайди», дейдилар. Бу тадбирлар изчиллик билан амалга оширилса, бензин ўғирлашга, ташмачиликка қатъий чек қўйилади.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

Бухоро вилоятининг Қоровулбозор туманида барпо этилаётган нефтни қайта ишлаш заводи қурилиши республикамизда амалга оширилаётган йирик ҳажмдаги бунёдкорлик ишларидан бири ҳисобланади. Бу ерда барча вилоятлардан ташриф буюрган қурувчи ва мутахассислар қўлни-қўлга бериб меҳнат қилишмоқда.

СУРАТДА: ўн бешинчи қўшма колонна бош муҳандиси Муродилла Худойқулов иш устида.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) тасвирга олган.

ШАКАРДАН ШИРИН

Жалолқудуқ тумани Т. Тошматов номидаги деҳқон (фермер) хўжалиги аъзолари вилоятда биринчи бўлиб стевия ўсимлигини парваришлаб, даромад олишни бошлаб берди.

Андижон вилоятида катта-катта консерва заводлари ва 70 дан ортиқ консерва цехлари шакар тақчиллиги боис тўла қувват билан ишламаётганини назарда тутсак, стевия ўсимлигидан шакар олиб, қайта ишлаш корхоналарида кенг қўламда ишлаб чиқаришга татбиқ этиш мақсадга мувофиқ экани тайин.

(ЎзА).

Бозор унсурлари

БИРЖА НАРХ-НАВО БАРОМЕТРИДИР

Биржалар асосан бозор муносабатларининг шаклланиши жараёнида юзага келади. Шунинг учун ҳам улар доимо ҳаракатда бўлади. Биржаларнинг яна бир хусусияти шуки, улар билан юридик субъектлар ўртасида ҳали йўқ нарсалар устидан битимлар тузилади ва шу асосда олди-сотди қилинади. Ўзбекистон Республикаси мол-хомашё биржаси ҳам ана шундай биржалар сирасига киради.

Бироқ унинг иш фаолияти чет элдагилардан қисман бўлса-да фарқ қилади. Чунки нарх-навода беқарорлик ҳукм сураётган бир пайтда йўқ нарсалар устидан битимлар тузиш биржа брокерлари олдига бирмунча муаммоларни кўндаланг қилиб қўймоқда. Масалан, айрим юридик субъектларнинг келгусида фаолият юритишларига кафолат йўқ. Шуни ҳисобга олган ҳолда бизда маҳсулот эгасига давлат буюртмасидан ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бир йил, саноат моллариға эса икки йил аввал харидор билан фьючерс (келишув) асосида шартнома тузиш ҳуқуқи берилган. Ана шу ҳужжатга биноан, сотувчи, яъни маҳсулот эгаси ўз маҳсулотининг тўла кафолатланганi ҳақида ишонч қоғози ёзиб бериши, харидор эса ўз навбатида ишлаб чиқарувчига олдиндан аванс тўлаб қўйиши талаб этилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 26 октябрдаги «Биржа ва ярмарка савдоларини фьючерс асосида шартнома муносабатларини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорига кўра, Ўзбекистон мол-хомашё биржаси шу йилнинг ноябрь ойидан бошлаб фьючерс (келишув) асосида иш юритишни йўлга қўйди.

— Бу усулнинг ўзига хос жиҳати шундаки, — дейди биржа раиси Ш. Муҳамедов — хоҳ деҳқон, хоҳ саноатчи бўлсин, фьючерс асосида келгусида ишлаб чиқариладиган маҳсулот юзасидан харидор билан шартнома тузгач, олган авансини йил давомида ишлаб чиқаришга ёки ҳосил етиштиришга сарфлаши мумкин. Қолаверса, бунда харидор учун биржадан сотиб олган маҳсулотларини ҳеч қандай лицензия ва божхона тўловларисиз хорижга чиқариш имконияти вужудга келади.

Шунингдек, биржа савдоларида барча жисмоний ва юридик шахслар, хорижий фирмалар ҳамда фуқаролар иштирок эта оладилар. Шу мақсадда Россия Федерацияси мол-хомашё биржаси, Қозоғистон халқаро хўжалик биржаси ва Тожикистон Республикаси мол-хомашё биржаси билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик ўрнатилган. Бунинг самараси ўлароқ, ўтган 9 ой мобайнида савдо ва ярмаркаларда 4,5 миллион сўмлик маҳсулот сотилди. Мол айрибошлаш даражаси эса 3 баробар ўсди.

Айни чоғда биржа маъмурияти бундан-да юқорироқ кўрсаткичларга эришиш учун Белорусь, Украина, Латвия ва бошқа хорижий давлатлар биржалари билан алоқалар ўрнатиш юзасидан музокаралар олиб бормоқда.

Дарҳақиқат, бугунги бозор муносабатларига ўтиш даврида биржаларни ҳеч муболағасиз «нарх-наво барометри» деб аташ мумкин. Чунки хоҳ деҳқончилик, хоҳ саноат маҳсулотлари бўлсин, йирик ишбилармон харидорлар жаҳон андазаларидан келиб чиққан ҳолда унинг сифатига шу ерда баҳо қўйишади. Бу эса ўз навбатида янада сифатлироқ ва рақобатбардошли маҳсулотлар етиштириш ва ишлаб чиқаришимизга замин яратиши шубҳасиз.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Фан-техника янгиликлари

«БОИНГ-77: СИНОВ МУДДАТИ ТУГАЯПТИ

«ЮНАЙТЕД ЭЙРЛАЙНД» авиакомпаниясига қарашли иккинчи «БОИНГ-77» самолётининг синов учишлари 1994 йилнинг апрелида бошланган эди.

БИРИНЧИ парвоз 5 соату 12 дақиқа давом этди. «Пратт энд Уитнии» фирмасининг 3Ц 4000 русумли двигатели қўйилган бу самолёт синовлар тугаб, сертификат берилгач, яъни шу йил декабрь ойида авиакомпанияга қайтарилади. Унинг уч классли салонлари 303 йўловчига мўлжалланган.

КОМПЬЮТЕРЛАР УЧУН АККУМУЛЯТОР

АҚШдаги шахсий компьютер эгалари авария, ўғрилик, носозлик ёки фойдаланиш чоғида хатога йўл қўйиш оқибатида икки миллиард доллар зарар кўрибдилар.

220 В тармоқдан қувват оладиган янги, руҳ-ҳаво аккумулятори сиғими анча кенгайтирилган бўлиб, ихчам шахсий компьютерларнинг 20 соат давомида ишлашига имкон яратади. AER фирмаси тайёрлаган бу аккумулятор исталган русумдаги шахсий компьютерга уланиши мумкин.

Янги аккумуляторнинг нархи — 649 доллар.

АВТОМОБИЛЬ ҲАЛОКАТИ ХАВФИНИ КАМАЙТИРАДИ

МОНАКОДА туман чоғида автомобиль ҳалокати ҳавфини анча камайтирадиган патентли қурилмани таништириш маросими бўлиб ўтди.

СОҲАНИНГ аввалги экспертлари қалин туман чоғидаги вазиятни тез таҳлил этиб, у ёки бу қарорга келиш вазифасини қоронғида кўриш асбоблари ва борт компьютерлари ихтиёрига ҳавола этишни назарда тутишганди. Томас Блайнер (Австрия) таклиф этган қурилма эса ихтиёрни ҳайдовчиларга беради.

Ихтиронинг моҳияти шундаки, олдинда бораётган автомобиль ўзининг қаерда кетаётганини кўрсатадиган огоҳлантирувчи сигнал бериб боради. Бу белги жуда жўн бўлиб, орқада бораётган машина ҳайдовчиси уни кўздан қочирмай, кузатиб бориши учун имкон яратади.

Янги қурилма машинанинг томига орқа томондан ўрнатиладиган қизил рангда товланувчи лазерли маёқдан иборатдир. Маёқ 60—70 метр орқада келаётган машина ҳайдовчисига бемалол кўриниб туради. Бунинг устига туман қуюқлашган сари ёрқинроқ порлаш хусусиятига эга.

Экспертларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, қурилма оммавий ишлаб чиқарила бошлангач, нархи 60—80 доллардан ошмайди.

ЁНИЛҒИ БАТАРЕЯЛИ АВТОМОБИЛЬ

АҚШ энергетика вазирлигининг ойлик бюллетени автомобиллар учун янги ёнилғи батареялари ишлаб чиқилиши хусусида хабар беради.

«КРЕЙСЛЕР» компанияси бўлимлари ҳисобланувчи «Форд матор» ва «Пентастар электроникс» автомобилсозлик компаниялари енгил автомобиллар учун протон-алмашув мембранали ёнилғи батареялари базасида двигателлар яратиш юзасидан АҚШ энергетика вазирлиги билан 2,5 йилга мўлжаллаб ва 28,8 миллион долларга тузилган шартномани бажаришга кириша бошлади.

«Женерал моторс» фирмаси ёнилғи батареялари базасида двигателларнинг барча ички ёниш турлари учун метанол билан ишлайдиган двигателлар тизимини ишлаб чиқмоқда.

ЖАҲОНДА БИРИНЧИ СЕРИЯЛИ ЭЛЕКТРОМОБИЛЬ

«ФОЛЬКСВАГЕН» немис автомобилсозлик фирмаси «Гольф» русумли янги электромобильни тижорат йўли билан сотиш бошланганини эълон қилди.

ЭЛЕКТРОМОБИЛНИНГ юкхонаси ва двигатели ёнига ишқорли аккумуляторлар ўрнатилган. Шаҳардаги транспорт қатнови шароитида 50—60 километр, доимий тезлиги соатига 80 километр бўлганда 80 километргача йўл босади. Энг юқори тезлиги — соатига 80 километр. Қувват олиш қурилмаси двигателнинг ёнида бўлиб, батареяни оддий электр тармоғига улаш жуда қулай.

Баҳоси — 49 минг марка (33 минг доллар) бўлиб, бензин билан юрадиган шу классдаги энг арзон автомобилга нисбатан тахминан икки баравар қиммат.

Хатга эътибор — элга эътибор

ЛОҚАЙДЛИК

ШИКОЯТЛАР: САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ

Самарқандда аҳолининг ариза ва шикоятлари билан ишлаш борасида ҳам талайгина жиддий камчиликлар мавжуд. Фуқароларнинг хат ва аризаларида кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, маъмурий ҳуқуқий, қонунчилик ишлари, маданий-маиший соҳалардаги камчиликлар баён этилган.

(Президент Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Самарқанд вилояти кенгаши сессиясида сўзлаган нутқидан).

Дарҳақиқат, Самарқанд вилояти шикоят бўйича биринчи ўринни эгаллайди! Ўтган ўн ой давомида вилоятнинг турли туманлари ва Самарқанд шаҳридаги меҳнаткашлардан «Халқ сўзи»га 80 га яқин шикоят келди. Уларнинг таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, вилоятда меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига панжа орасидан қараб келинмоқда. Одамлар мутасадди идораларга қатнаб, масъул раҳбарларга бир неча бор учрашиб, дардларига малҳам топишолмаяпти. Ишлари битмагач, юқори ташкилотларга, хусусан, «Халқ сўзи» газетасига мактуб йўллашга, шахсан келиб, мурожаат қилишга мажбур бўлишяпти.

Қатор фуқароларнинг масалалари бемалол жойида ҳал этиладиган муаммолардир. Шунинг учун ҳам биз уларнинг аксарият қисмини вилоятдаги тегишли ташкилотларга юбориб, масала қандай ҳал этилганлигини маълум қилишни сўраймиз. Бироқ айрим тўралар газета сўровига ҳам нописандлик билан муносабатда бўлишмоқда.

Газетага Булунғур туманидаги «Деҳқон бозори» ишидаги камчиликлар ҳақида Т. Тобматовнинг шикояти келган эди. Аммо вилоят ҳокимлиги 5 июлда юборилган сўровимизга ҳамон жавоб бергани йўқ. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Шунингдек, вилоят ҳокимлигида газетада чоп этилган мақолаларга ҳам эътиборсиз қаралаётганини кузатиш мумкин. Хусусан, 7 февралда чоп этилган «Ҳурматсизлик эмасми?», 9 июнда босилган «Ким наф кўрди?», 19 сентябрда эълон қилинган «Чолни кўриб, бувам деманг-да», 6 октябрда босилган «Қорнимга эмас, қадримга йиғлайман», 13 октябрда эълон қилинган «Арзимас хатолар» сарлавҳали мақолаларга ҳануз жавоб олганимизча йўқ.

Чиллаки чиллакини кўриб, чумак уради, деганларидек, меҳнаткашларнинг хатлари, талаб ва таклифларига бўлган нописандлик касали туман ҳокимликлари, идоралари, ташкилотлари, суд ва прокуратура органларига ҳам юққан кўринади.

Хусусан, Пахтачи туманидаги «Зарафшон» жамоа хўжалигида яшовчи Г. Усмоновнинг ёзишича, у Афғонистонда байналмилал хизматини ўтаган. 1993 йилда Тошкент аграр университетини битирган. Лекин иш тополмай, бекор юрибди. Сабаби хўжалик раисига бир неча бор учраган бўлса-да, раис: эрта кел, индин кел деб сарсон қилмоқда.

Таҳририят олий маълумотли мутахассиснинг иш топишида ёрдам беришни сўраб Пахтачи туман ҳокимига хат юборганди. Лекин тўрт ойдан бери сўровимизга жавоб келгани йўқ.

Ёки яна бошқа бир мисол. Самарқанд шаҳридаги Хусайн Бойқаро кўчасида истиқомат қилувчи З. Жумаевнинг таъкидлашича, шаҳар раҳбариятининг эътиборсизлиги туфайли Сиобча ариғи ташландиқ ҳолга келиб қолган. Ариқ кўмиб ташлангандан сўнг унинг суви ерларни заҳлатиб юборган. Атрофдаги хонадонларга зарар етказган. Шаҳар ҳокимияти эса бир неча бор қилинган мурожаатларга қарамай, сукут сақламоқда.

Вилоятнинг Булунғур, Қўшрабод, Ғазалкент, Тойлоқ, Ургут туманлари хатларга, газетада босилиб чиққан танқидларга мутлақо лоқайдлик билан муносабатда бўлишяпти. Масалан, Қўшрабод тумани ҳокимлиги «Оқ тепа» жамоа хўжалиги аъзоси С. Абдусаматовнинг хатига 5 ойдан бери, «Зармитан» жамоа хўжалигида яшовчи Д. Қўшбоқованинг аризасига қарийб 4 ойдан бери эътибор бергани йўқ.

Қўлимиздаги шикоятларнинг анчагина қисми ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари устидандир. Биз уларнинг аксар қисмини республика Прокуратураси ва Олий судига юбориб, тегишли жавоблар олдик. Бироқ Самарқанд вилояти прокуратураси, туманлардаги ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари эса газета сўровларига ўз вақтида жавоб беришни маъқул кўришмаяпти.

Мисол учун, Каттақўрғон шаҳрида яшовчи А. Араловнинг шикояти 8 февралда, Булунғур туманидаги «Бешкуби» қишлоғида истиқомат қилувчи К. Расуловнинг хати 24 апрелда «Халқ сўзи» газетаси орқали вилоят прокуратурасига юборилганди. Аммо ҳануз сувга тушган тошдек дараги йўқ.

Вилоятдаги мутасадди ташкилотлар газета танқидий чиқишларига ҳам совуққонлик билан муносабатда бўлишяпти. Хусусан, шу кунгача рўй берган камчилик ва нуқсонлар ҳақида газетада 13 та танқидий мақола берилганди. Шунинг бештасигагина жавоб келди. Бу бизга мақолаларда тилга олинган хато ва камчиликлар бўйича ҳеч вақо қилинмаган, дейишга асос бўлиши мумкин. Қилинганда вақтида жавоб олмасмидик?!

Кўриниб турибдики, вилоятда аҳолининг хатларига муносабат ниҳоятда қониқарсиз аҳволда. Одамларни сарсон қилиш одат тусига кириб қолган.

Балки вилоятда бир неча йиллардан бери қишлоқ хўжалигининг оқсашида, ислоҳотлар амалга оширилишининг сустлигида меҳнаткашлар хатларига муносабатнинг таъсири ҳам бордир. Чунки халқимизда хатга эътибор — элга эътибор, деб бежиз айтилмаган-да.

Президентимиз ўз нутқида айтиб ўтганидек, самарқандликлар улуғ ва бунёдкор, эзгуликка интилиб яшайдиган халқдир. Фақат уларнинг талаб ва истаклари, таклиф ва мулоҳазалари, муаммоларига зийраклик билан муносабатда бўлиш даркор. Ана шунда одамлар ариза ёзиб, идорама-идора ҳақиқат излаб юрмай, бунёдкорлик ишлари билан машғул бўладилар.

ХАТЛАР БЎЛИМИ.

ҒЎЗАПОЯДАН УЙ МЕБЕЛЛАРИ

Жиззах мебел фабрикасининг биринчи навбати бултур сентябрда ишга туширилганди. Шунга қарамай йил охиригача бўлган қисқа даврда иккиламчи жамғарилган хомашё — 473 тонна ғўзапоядан ўн икки минг квадрат метр «ДВП» ишлаб чиқарилди.

Бу йил шу муддатгача тайёрланган маҳсулот эса салкам етмиш олти минг квадрат метрни ташкил этди.

Ғўзапоядан олинаётган ана шу иккиламчи хомашёдан ярим юмшоқ стуллар, ёзув столлари, китоб ва идиш жовонлари, юмшоқ ўриндиқлар каби ўн беш турдаги уй жиҳозлари ишлаб чиқарилмоқда. Жиззах мебелларига талаб ошмоқда. Шуни ҳисобга олиб, йил охиригача олти ярим миллион сўмликдан ортиқ мебеллар тайёрлаб бериш режалаштирилди.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МЕҲНАТГА БОҒЛИҚ

Боғдод туманидаги «Намуна» жамоа хўжалиги ғаллакорлари ҳосилдорлик борасида энг яхши жамоалардан бири сифатида эътироф этилди. Хўжалик деҳқонлари дон экилган ҳар гектар ердан 41 центнердан ғалла хирмони уйдилар.

Хўжаликда тадбиркорлар томонидан 9 та ун тегирмони ҳам ишга туширилди. Бу эса ҳосилни шу ернинг ўзида тайёр маҳсулотга айлантириш имкониятини беради.

ЎзА.

SHARP

"МИНГ ХИЛ МАЙДА МОЛЛАР" магазинида яқинда очилган SHARP бўлимига

МАРҲАМАТ!

■ телевизорлар
■ мусиқа
марказлари
■ магнитофонлар
■ телефонлар
■ музлатгичлар

Тошкент, Муқимий кўч. 4-уй
("Ҳамза" метро бекати)
Телефон: (3712) 77-06-11

Битирувчи курс талабалари ва дипломли шахслар учун АҚШ университетлари аспирантурасида ўқиш имкониятлари

The 1996 Freedom Support Act Graduate Fellowship Program

The US Government is pleased to announce the 1996 Freedom Support Act Graduate Fellowship Program which provides grants to citizens of the NIS countries. The Program is funded and supervised by the United States Information Agency, and is administered by ACCELS, IIE, IREX, and the Soros Foundation. The Fellowship offers the opportunity to pursue one or two years of graduate study in the following fields:

communications/journalism — **education administration**
library and information science — **public policy**

The Fellowship will provide financial assistance to qualified individuals from the NIS countries who lack sufficient funding to enroll in graduate programs at US institutions. Fellows may have the opportunity to seek an eight to twelve-week summer internship for practical training in the field of specialization. A number of the one-year placements for the FSA Graduate Fellowship will be non-degree professional development awards designed for individuals with a minimum of three years work experience in the field they will study in the US. Depending on the type of program and field of specialization, the other FSA Graduate Fellowships may lead to a graduate degree or certificate from a US institution.

Under the terms of the grant and the laws governing the student visa required for participation in the programs, Fellows must return to their home country immediately upon completion of the program for a period of at least two years.

Competition for the Fellowship is merit-based and open to anyone who meets the specific criteria. The complete list of eligibility requirements and selection criteria are included in the applications and are available from the advising centers and representational offices listed below. Partial criteria are listed here.

- *citizen of NIS countries;*
- *lacking a source of funding for study in the US or access to another US-based training program;*
- *under the age of 40 at the time of application deadline (January 26, 1996);*
- *hold an undergraduate degree (four or five-year program) with good academic standing by the start of the proposed academic program in the United States in summer 1996;*
- *proficient in spoken and written English at the time of application; all semifinalists will be required to take TOEFL;*
- *able to demonstrate professional aptitude and leadership potential in the field of specialization.*

Applications can be obtained from one of the advising center or representational offices listed below. Deadline for application is **January 26, 1996**. Late or incomplete applications will not be considered.

ACCELS Office: 16-A Lakhuty St., 7th Floor, Room #716, Tashkent 700015, Uzbekistan, Tel (3712) 56-55-47

IREX Office: 88 Khurshid St., Apt 42, Tashkent, Uzbekistan, Tel (3712) 35-21-71

ACCELS Educational Advising Center: 80 Uzbekistan St., 1st Floor, Room #112, Tel (3712) 45-80-56

Samarkand Branch of ACCELS: 39 Amir Temur St., Samarkand, Uzbekistan, Tel (3662) 35-67-80

Nukus Branch of ACCELS: 3 Karakalpakstan St., 2nd Floor, Nukus 742000, Karakalpakstan, Tel (36122) 4-28-61

Namangan Branch of ACCELS: 4 Mashrab St., 4th Floor, Room #421, 422, Namangan, Uzbekistan, Tel (36922) 6-27-50

Футбол — 95

Футбол ҳақида ҳар бир мухлис ўзига хос тасаввур, тушунчага эга. Бир футбол учрашувини икки шарҳловчи тамоман икки хил шарҳлаши ҳам табиий бир ҳол. Шунинг учун ҳам шарҳларимизнинг ранг-баранг бўлиши мақсадида йил бошида футболсевар муштарийларимизга ҳар беш турдан сўнг чемпионат ўйинларини шарҳлаш учун турли матбуот нашрларининг спорт журналистларини газетамизга жалб қилишни ваъда бергандик. Лекин турли сабабларга кўра (кўпинча шарҳловчиларимиз «айби» билан) режаларимиз амалга ошмади. Ҳечдан кўра кеч бўлса ҳам миллий чемпионат якунлари ҳақидаги хулосаларини муштарийларимиз билан ўртоқлашишини Ўзбекистон ойнаи жаҳонининг «Соккер клуб» кўрсатуви ва «Молодёжь Узбекистана» газетасининг футбол шарҳловчиси Алишер Никимбоевдан сўрадик. Фарғонадами, Намангандами, қаерда бўлмасин муҳим учрашувларда ҳозир бўладиган бу жонкуяр футбол шарҳловчисини футболсеварлар яхши танишади. Ўйлаймизки, унинг чемпионат ҳақидаги хулосалари муштарийларимизга ҳам манзур бўлади.

ЧЕМПИОНАТ САВИЯСИ ОШДИ

Уни қандай қилиб янада юқори даражага кўтариш мумкин?

Сўзсиз, бу йил чемпионат савияси ошди. Бу аввало медаллар учун курашувчи жамоалар сафининг кенгайганлигида кўринади. Чемпионат охирига келиб «Нефтчи», МҲСК, «Навбаҳор» жамоаларида чемпионат учун бир хил имконият юзага келди. Умуман олиб қараганда кейинги икки жамоа бу йил чемпионлик учун курашга руҳий тайёр эмас эди. Сўнгги дамларда уларнинг «Нефтчи»га йўл берганлигини мавсум охирига келиб жамоа ўйинчиларининг чарчаганлиги ёки тажрибасизлигига йўйишдан ҳам кўра, жамоаларнинг чемпионликка руҳий тайёр эмаслиги оқибатида биринчилик бошидаёқ йўқотган очколари билан изоҳласак тўғрироқ бўлади. МҲСК жамоасининг иккинчи даврада деярли юз фоиз (фақат «Нефтчи» билан дуранг ўйнаб, қолган барча учрашувларда жамоа ғалаба қозонди) натижага эришганлиги ҳам фикримизни далиллайди. Албатта, бу ўринда иккинчи марта Ўзбекистон чемпионатининг «кумуш» медалига сазовор бўлган мураббий Александр Иванковнинг хизмати катта бўлганлигини таъкидлаш жоиз. Унинг келиши билан МҲСК ўйинида кескин бурилиш ясалди. Ҳарбийчилар учун биринчи даврадаги «Политотдел» билан учрашувда (бунинг устига ўз майдонида) йўқотилган уч очко жуда қимматга тушди.

«Навбаҳор» жамоаси ҳақида тўхталадиган бўлсак, менинг назаримда (қолаверса, кўпчилик мутахассисларнинг ҳам фикри шундай) у таркиб жиҳатидан мамлакатимизнинг «Пахтакор»дан сўнг иккинчи кучли жамоасидир. Жамоада Ф. Магомедов, Г. Денисов, С. Турсунов, В. Келдиев, А. Винников, О. Шацких, Ф. Хабибуллин, ака-ука Ёралиевлар, З. Мусабоев, А. Асадуллаев, Д. Батенков каби катта маҳоратга эга футболчилар тўпланган. Чемпионат бошида жамоа таркибида ҳатто А. Абдураимов, М. Кабаев, Р. Забиров каби юқори малакали футболчилар ҳаракат қилишди. Уларнинг кўпчилиги терма жамоаларимизга жалб қилинган, қолганлари ҳам терма жамоалар сафида майдонга чиқишга лойиқ ўйинчилар. Шундай экан нега «Навбаҳор» чемпион бўлолмади? Аввало мураббийлар қўнимсизлиги жамоанинг бир текис ўйин кўрсатиш имконини бермади. Бу ўзғарувчанликка ўзингиз эътибор беринг: аввалига Биродар Абдураимов жамоага устозлик қилди, сўнг Усмон Асқаралиев, кейин Бахтиёр Бобоев ва ниҳоят Виктор Жалилов. Қаранг, шу йилнинг ўзида тўрт бор мураббий алмаштирилди. Агар бу ўзгарувчанликка ўтган йилгиларни ҳам қўшсак, у бутун бир занжирни ташкил этади. Шундай экан қандай қилиб жамоа ўйини шакллансин. Қолаверса, ҳар бир мураббий алмашувини футболчиларнинг руҳий қабул қилишига ҳам ақл бовар қилмайди. Шундай бўлса-да, «Навбаҳор» ўзининг содиқ мухлисларининг қўллаб-қувватлови билан ҳар йилгига нисбатан кучлироқ ўйин кўрсатганини таъкидлаш жоиз. Бунда сўнгги мураббий Виктор Жалиловнинг алоҳида улуши бор. Айнан у жамоага Шацких, Винников, Ерпўлат Ералиевларни таклиф қилиши билан «Навбаҳор»нинг ўйини кучайди.

Тўртинчи бор чемпионликни қўлга киритган «Нефтчи» учун чемпионат оғир бўлди. У аввало ўйинчилар муаммоси билан изоҳланади. «Нефтчи»ни чемпионат бошида ва давомида қанча футболчилар турли сабаблар билан тарк этишганини мухлислар яхши билишади. Шунга қарамай жамоа майдонга В. Радкевич, А. Писарев, С. Андреев каби истеъдодларни ояиб чиқди, тўғрироғи уларни таклиф этди. Владимир Радкевич ва «Навбаҳор» жамоаси ҳужумчиси Зафар Мусабоевни IV чемпионатнинг «кашфиёти» десак хато қилмаймиз.

«Пахтакор» ҳақида ҳам алоҳида тўхталиш жоиз. Зеро, бугунги кунда жамоада республикамизнинг деярли кучли ўйинчилари тўпланишган. Терма жамоамизнинг ўзагини ҳам «Пахтакор»чилар ташкил этади. Шунга қарамай жамоа нотекис ўйин кўрсатди. Шу ўринда 1982 йилги жаҳон чемпиони Италия терма жамоасининг мураббийси Энцо Беарзотнинг «22 юлдузни тўплашдан кўра, озроғини умуммақсад сари интилишга мажбур қилмоқ яхшироқдир» деган сўзлари эсимга тушади. «Пахтакор»чиларни умуммақсад йўлида бирлаштиришга ҳозирча ҳеч ким муваффақ бўлолгани йўқ.

Қолган жамоалар деярли бир хил кучга эга. Шуни айтиш керакки, олтинчи ўринни эгаллаган «Политотдел» жамоасига ҳам йил давомида олий лигани тарк этиш хавф солиб турди. Шу ўринда бир нарсани айтиш жоиз. Албатта, бу менинг шахсий фикрим. Бу йил шубҳасиз ўйинлар савияси ошди, уни янада юқори даражага кўтариш учун чемпионатни ўтказиш тартибига яна баъзи ўзгартиришлар киритилса ёмон бўлмасди. Олий лига жамоаларини ўн биттагача қисқартириш керак ва бу жамоаларнинг йил давомида ўзаро икки мартадан эмас, балки тўрт мартадан учрашиши тизими ташкил этилса, бундан футболимиз фақат ютган бўлар эди. Чунки ҳар йили чемпионат якунида кучлилик жиҳатидан икки тоифадаги жамоаларни кўраяпмиз. Жумладан, МҲСК жамоаси учун, айниқса, иккинчи даврада ўткинчи ўйинлар кўп бўлди. Негаки жамоа рақибига нисбатан икки ҳисса кучли эди ва ҳарбийчилар хотиржамлик билан аввалдан кутилган натижаларга эришишди. Умуман, бундай ўткинчи, натижасини олдиндан айтса бўладиган ўйинлар «Навбаҳор», МҲСК, «Пахтакор», «Нефтчи» жамоалари учун кўп бўлди. Сўзсиз бундай ўйинлар етакчи жамоаларимизнинг ўйин даражаси, умуман футболимиз савиясининг пасайишига олиб келади. Тасаввур қилинг, агар юқоридаги кучли жамоалар бир йилда ўзаро тўрт марта учрашса-чи? Албатта бу бир томондан жамоаларнинг, футболчиларнинг маҳоратини оширса, иккинчи томондан республика чемпионатининг кескин курашларга бой бўлиши ва унга қизиқишнинг ортишига олиб келади.

Бу йилги чемпионатдан «Нурафшон»нинг четлатилиши муносабати билан низомдаги баъзи бандларга ҳам ўзгартиш киритиш лозимлиги кўринди. Жумладан техник мағлубият масаласи. Биз «Нурафшон»нинг қолган ўйинларига 0:3 ҳисобида мағлубият ёздик. Чемпионат охирига келиб 0:3 ҳисоби маълумотлар ҳисоб-китобида ўзига хос муаммоларни туғдирди. Биринчидан, 0:3 йирик ҳисоб. «Йирик ҳисоб» совриндорини аниқлашда табиий, бу ҳолатни тушириб қолдиришга мажбур бўлдик. Иккинчидан, учта тўп қайси футболчилар ҳисобига ёзилади? Учинчидан, умумий киритилган тўплар ва ўртача кўрсаткичларни аниқлашда яна шу 0:3 ҳисобидан четлаб ўтишга мажбурмиз. Тўртинчидан, «сермаҳсул жамоа» соврини эгасини аниқлашда ҳам бу ҳолатни ҳисобга олиш, яъни аслида киритилмаган тўпларни қўшиб ҳисоблаш мантиқан тўғри эмас. Шундай экан, бундай ҳолатларда ва жамоаларнинг турли сабаблар билан учрашувларга келмаган вазиятларда уларга тўплар нисбатисиз фақат техник мағлубият ёзиш мантиқан тўғри бўларди. Ёки «айбли» жамоадан уч очко олиб ташлаш лозимдир? Ана шундай ҳолатлар бўйича низомдаги бандларни назаримизда янгилаш керакка ўхшайди. Алоҳида ўйинчилар масаласига келсак, менимча Андрей Фёдоров бу йил «Йилнинг энг яхши футболчиси» совринига лойиқ ўйин кўрсатди. Бу борада Фарҳод Магомедовни иккинчи, Сергей Лебедевни учинчи ўринга қўйган бўлар эдим. Умуман, чемпионатда жуда кўплаб футболчилар «кашф» қилинди, улар ҳақида кўп илиқ гаплар айтиш мумкин. Буларнинг ҳаммаси келгусида футболимиз ҳаётида катта ютуқлар бўлишидан далолат беради.

Ў.	Жамоалар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Ю	Д	М	Т-П	О
1.	«Нефтчи»		2:0	2:1	1:1	4:1	3:1	4:2	6:1	5:1	4:2	4:0	3:1	4:3	7:0	4:2	4:1	24	4	2	86-32	76
2.	МҲСК	0:0		3:2	4:0	4:0	1:2	2:1	5:1	3:0	4:1	3:1	2:0	4:1	3:0	5:0	2:0	23	5	2	70-19	74
3.	«Навбаҳор»	0:3	1:1		1:0	+:-	4:0	5:0	4:2	2:1	2:1	2:0	4:0	3:1	8:0	4:1	2:0	23	3	4	71-23	72
4.	«Пахтакор»	3:0	1:1	1:2		1:1	6:0	4:0	3:1	1:2	4:0	2:0	2:0	0:1	3:0	5:1	6:2	20	5	5	70-27	65
5.	«Нурафшон»	-:+	-:+	2:0	-:+		7:0	1:0	1:0	-:+	1:2	3:0	-:+	2:1	3:0	3:1	4:0	13	1	16	39-56	40
6.	«Политотдел»	2:4	0:1	0:1	1:1	+:-		1:0	1:1	2:1	1:1	2:0	2:2	0:0	1:0	4:0	2:3	11	6	13	39-51	39
7.	«Атласчи»	3:4	0:1	0:3	0:1	0:2	3:1		3:2	6:2	3:0	2:0	1:0	1:0	3:2	2:0	1:1	11	4	15	36-48	37
8.	«Наврўз»	2:0	1:2	0:2	0:3	4:1	1:0	1:0		4:1	3:0	0:0	0:0	2:0	-:+	3:1	2:0	10	7	13	38-46	37
9.	«Сугдиёна»	0:0	0:1	1:2	1:3	6:2	1:1	4:0	2:0		2:1	2:0	4:0	0:1	3:0	4:0	1:1	11	3	16	46-50	36
10.	«Янгиер»	1:2	1:1	0:1	1:1	0:1	3:2	3:0	1:0	2:1		1:0	3:0	0:0	4:0	3:1	2:1	10	5	15	36-44	35
11.	«Динамо»	0:1	1:2	0:2	1:2	+:-	2:1	0:0	0:0	3:1	1:0		0:0	2:1	5:0	2:1	2:0	10	5	15	27-37	35
12.	АСК	1:2	1:2	2:5	2:3	0:3	1:2	1:0	2:2	2:0	3:1	0:0		1:0	4:2	3:1	2:1	10	5	15	37-50	35
13.	«Трактор»	1:1	2:6	1:1	1:2	+:-	1:3	1:1	2:1	0:1	1:0	2:1	2:1		2:1	3:3	0:0	9	8	13	33-43	35
14.	«Машъал»	0:2	0:2	0:0	1:3	+:-	2:0	1:1	0:0	2:0	2:1	0:1	2:1	0:0		2:0	1:0	8	5	17	24-58	29
15.	«Темирйўлчи»	1:2	0:2	0:2	1:2	+:-	0:1	1:2	3:3	1:0	2:1	2:0	0:2	2:0	0:0		1:0	6	3	21	29-67	21
16.	«Чирчиқ»	1:1	0:0	1:3	1:3	0:1	1:3	0:1	0:1	1:1	0:0	1:2	1:2	0:2	1:0	3:0		3	7	20	21-52	16

ЭЪТИБОРГА ЛОЙИҚ КЎРСАТКИЧЛАР

Ҳар йили футбол мавсуми якунланиши муносабати билан халқаро майдонда «Йилнинг энг яхши футболчиси», «Моҳир тўпурари» аниқланиб, «Олтин тўп» ёки «Олтин бутси» билан тақдирланади. Кўпгина мамлакатларда, жумладан Россияда ҳам чемпионат якунланиши билан жамоалар, мураббийлар ва ўйинчилар алоҳида кўрсаткичларига қараб турли совринлар билан рағбатлантирилади. Ўзбекистон чемпионати ўтказилиб келинаётгандан буён матбуот ходимлари йил охирида республикамизнинг «Энг моҳир тўпурари», «Ҳужум қироли», «Тараққиёт кубоги», «Йирик ҳисоб билан», «Севимли жамоа», «Йилнинг энг яхши футболчиси» каби ном билан юритилувчи бир қатор соврин эгаларини аниқлашяпти. Агарда бу совринлар таъсис этилиб, жамоалар, мураббийлар ва ўйинчилар мунтазам тақдирланиб борилса, бу мамлакат чемпионатининг янада қизғин курашларга бой бўлишини таъминлаган, республикамиз футболи бундан фақат ютган бўлар эди. Бундай совринларни уюштириш мамлакат футбол федерацияси томонидан озгина қунт, эътибор, фаолликни талаб этади.

Бу йил ҳам матбуот саҳифаларида алоҳида кўрсаткичлар бўйича юқори натижага эришган, совринга лойиқ жамоа, мураббий ва ўйинчилар номи эълон қилиняпти. Бу қизиқарли маълумотлар футболсевар муштарийларимизнинг ҳам эътиборидан четда қолмаслигини инобатга олиб, уларнинг айримларини газетага олиб чиқишга қарор қилдик.

«МОҲИР ТЎПУРАР»

Бундай соврин чемпионатда энг кўп тўп урган ўйинчига берилади. Бу борада 1992 йили Валерий Кечинов («Пахтакор»), 1993 йили Рустам Дўрмонов («Нефтчи»), 1994 йили Равшан Бозоров («Нефтчи») ғолиб чиққанди. Бу йил эса чемпионатни аввалига «Политотдел»да бошлаб, сўнг «Навбаҳор» сафида тугатган Олег Шацких муваффақият қозонди. У чемпионатда рақиблар дарвозасини 26 марта ишғол этди. Ойбек Усмонхўжаев (МҲСК) 22 та, Равшан Бозоров, Дилмурод Назаров (иккиси ҳам «Пахтакор»дан) 17 тадан тўп киритишиб, кейинги ўринларни эгаллашди.

«ЙИРИК ҲИСОБ БИЛАН»

Агар шундай соврин таъсис этилса, у бу йил МҲСК жамоасига топширилган бўларди. МҲСК чемпионатда энг кўп марта, яъни 9 та учрашувда («Нурафшон» жамоаси билан учрашувдаги техник ғалаба ҳисобга олинмади) йирик ҳисоб (уч тўп фарқи билан) ғалаба қозонган. Бу борада 1992 йили «Пахтакор», 1993 йили «Нефтчи», ўтган йили эса айнан ҳарбийчилар юқори натижа кўрсатишган эди.

«ТАРАҚҚИЁТ КУБОГИ»

1993 йил — «Политотдел», 1994 йил — МҲСК, 1995 йил — «Пахтакор».

«Пахтакор» ўтган йили мавсумни саккизинчи ўрин билан якунлаган эди. Маълумки, тошкентликлар бу йил тўртинчи ўринга кўтарилишди, бу 46 очкони ташкил этди. 13-ўриндан 7-ўринга кўтарилган Марғилоннинг «Атласчи» жамоаси «Пахтакор»дан атиги бир очко ортда қолди.

«ҲУЖУМ ҚИРОЛИ»

1992 йил — Фурқат Эсонбоев («Кимёгар», «Наврўз»), 1993 йил — Миржалол Қосимов («Пахтакор»), 1994 йил — Равшан Бозоров («Нефтчи»), 1995 йил — Олег Шацких («Навбаҳор»).

Олег уч учрашувда бир йўла учтадан тўп киритган. «Трактор», «Машъал», АСК жамоалари унинг «хет-трик»ларидан жабр кўришди.

«ЭНГ ИНТИЗОМЛИ ЖАМОА»

1992 йил — «Нурафшон», 1993 йил — «Динамо» (С), 1994 йил — «Трактор», 1995 йил — «Политотдел».

Чемпионат давомида «Политотдел» ўйинчилари ҳакамлар томонидан жуда кам огоҳлантирилди. Ҳакамлар «Политотдел» ўйинчиларига 19 марта сариқ, бир марта қизил карточка кўрсатишган. Бу борада энг ёмон кўрсаткичга «Наврўз» ва «Пахтакор» жамоалари эга.

«Наврўз» футболчилари ҳакамлар томонидан 42 марта, «Пахтакор»чилар 43 марта огоҳлантирилган. «Наврўз» ўйинчилари 5 марта, тошкентликлар 2 марта майдондан четлатилган.

«ИШОНЧЛИ ЎЙИН»

1992 йил — Николай Стасюк («Нефтчи»), 1993 йил — Наримон Осмонов («Нефтчи»), 1994 йил — Александр Тинянов («Нурафшон»), 1995 йил — Александр Тинянов («Нурафшон»).

Тинянов мавсумда 729 дақиқа давомида ўз дарвозасидан тўп ўтказиб юбормади. У 1992 йилги Стасюкнинг кўрсаткичини, яъни рекордини 126 дақиқага янгилади.

«СЕВИМЛИ ЖАМОА»

Тўртинчи йилдирки, Наманганнинг «Навбаҳор» жамоаси мухлислари стадионга келиш бўйича бошқа клуб мухлисларини ортда қолдиряпти. «Навбаҳор»нинг ўз майдонидаги учрашувларини 357000, сафар ўйинларини 103500 томошабин кузатган. Мухлисларининг кўплиги борасида «Нефтчи», «Наврўз», МҲСК жамоалари кейинги ўринларни эгаллаб турибди. Энг оз томошабин «Политотдел» ва «Чирчиқ» ўйинларига тушган.

«ЭНГ СЕРМАҲСУЛ ЖАМОА»

1992 йил — «Пахтакор», 1993-94-95 йиллар «Нефтчи».

Учинчи йилдирки, «Нефтчи» рақиблари дарвозасини ишғол этиш борасида пешқадамлик қиляпти. Шуниси қизиқки, ҳар йили рақиблари дарвозасига 83 та тўп киритяпти. Бу борада рекорд «Пахтакор»да сақланиб қолмоқда. Тошкентликлар 1992 йилда рақиблари дарвозасини 94 марта ишғол этишган эди.

«ҒАЛАБАГА БЎЛГАН ИРОДАСИ УЧУН»

1992 йил — «Пахтакор», 1993 йил — «Политотдел», 1994 йил — «Нурафшон», 1995 — йил «Нефтчи».

Бу йилги мавсумда «Нефтчи» жамоаси тўрт учрашувда аввалига мағлубиятга учраётиб, сўнг ғалабага эришди ва ушбу совринга биринчи бор номзод бўлди.

«ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ ФУТБОЛЧИСИ»

1992 йил — Валерий Кечинов («Пахтакор»), 1993 йил — Миржалол Қосимов («Пахтакор»), 1994 йил — Игорь Шквирин («Маккаби» — Исроил), 1995 йил — ?

1995 йилги мавсумнинг «Энг яхши футболчиси» ким бўлиши яқин кунларда аниқ бўлади. Уни ҳар йилгидек «Ўзбекистон футболи» ҳафталиги сўров йўли билан аниқлайди.

Р. ЭРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТДА: «Навбаҳор» жамоаси сардори Фарҳод Магомедов Ўзбекистон кубоги билан; «Йилнинг энг яхши футболчиси» совринига номзодлар Алишер Бозоров (чапда) ва Абдусамит Дўрмонов.

Д. МИХАЙЛОВ сурати олган.

БИР БОҚИБ ҚИЛҒИЛ ЎЗИНГ КЎНГЛИМНИ НУР

Рустам Хошимов 1950 йилда Самарқанд вилояти, Булунғур туманидаги Мўғол қишлоғида туғилган. Тошкент Давлат педагогика институтини тугатган. Айни пайтда тумандаги Форобий номли 13-ўрта мактабнинг директори, Республикада хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси. У шеъриятни жон-дилидан севади. Ўзи ҳам вақти-вақти билан шеърлар ёзиб туради.

МУСТАҲЗОД

Сарви санамим васлингга мен девонадирман
Эй қомати барно,
Гулғунча юзинг шавқи ила мастонадирман,
Сен қилма таманно.
Хўп ноз ила зулфингни тараб мушк таратурсан,
Сархушинг эрурман,
Зебо узоринг ишқида мен ноландадирман,
Сен ғунчайи раъно.
Бир ишва ила икки камон қошинг чимирсанг,
Найлай чидаёлмам,
Жоду боқишинг сеҳрига мен парвонадирман,
Эй кўзлари шаҳло.
Мужгон ўқи-ла ақлим олиб бунча отурсан.
Эй маҳвашы хунхор,
Ҳай-ҳай на гўзал, лаълингга мен пурхандадирман,
Эй дилбари аъло.
Расвойи жаҳон айлағоли шаҳд этадурсан,
Тазийққа не ҳожат,
Ҳолимни кўриб, раҳм айла, мен афғандадирман,
Чун ҳуснингга шайдо.
Ҳаста эрур жону таним зулму ситамингдан,
Ваҳ, шунча бўлурму,
Ҳажрингда ёниб вола ила оҳ урадирман,
Раҳм айла нигоро.
Ишқинг ўтида ўртанадир Рустами ошиқ,
Муштоқинг эрурман,
Бир жилва ила кўнглимни ол, мен адодирман,
Қилғумдир таваллo.

НУР

Ҳусни тобонинг этур қалбимни нур,
Шамси анвар бўйлаким, аҳдимни нур,
Икки чашминг, гавҳари ёғдусина,
Бир боқиб, қилғил ўзинг кўнглимни нур.
Қошларингни ёй қилиб мужгон ила,
Ол нишона, қил яна бағримни нур.
Қоматинг сарви каби нозик адо,
Бир хироминг айласин қаддимни нур.
Оразинг партавиға жоним нисор,
Маҳвашим этгил дағи қадримни нур.
Мим лабинг шарбат майи сархуш этар,
Сеҳри этсин сўзларинг ақлимни нур.
Васфи уммонинг жунун ғаввосиман,
Ғарқ бўлибман, айлағил ранжимни нур.
Рустаминг ишқингда куйлар то абад,
Айлағай васлинг манинг бахтимни нур.

БУКУН

Сочининг савдосидин ҳолим паришондир букун,
Ёр васлини кўрмайин қалбим зимистондир букун.

Ҳусни офтоби анинг, парвона қилди найлайин,
Ишқида ёнди юрак, бағрим тамом қондир букун.

Ул пари бир бор келиб ҳолимни сўрмас, водариғ,
Манзилим Мажнун каби дашту биёбондир букун.

Кўзларим ҳам кўрмағай ул тўтиёдир бовужуд,
Йиғламакдин кўз ёшларим уммону тўфондир букун.

Фурқатингда эй малак, руҳим туташди аршға,
Мансури Ҳаллож мисол, доринг хонумондир букун.

Бошима зулминг солиб, чархинг оқизди ёшларим,
Туфроғимдин гул униб, кўнглим гулистондир букун,

Рустаминг ҳар субҳидам айлар ўзинға илтижо,
Афтодаю умидвор, руҳим нурафшондир букун.

Рустам ХОШИМОВ.

« — Эртак айтиб берайми?». Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ПРЕЗИДЕНТ СТИПЕНДИЯСИ СОҲИБАСИ

Абдулла Қодирий номли Жиззах Давлат педагогика институтида ажойиб хушхабар тарқалди. Педогогика ва бошланғич таълим услубияти куллиётининг битрувчиси Дилрабо Абдусаломова барча фанлардан аъло баҳога ўқигани, жамоат ишларидаги фаол иштироки учун республика Президенти давлат стипендиясини олишга сазовор бўлди.

Ўзбек тили ва адабиёти куллиётини тугаллаётган Дилрабонинг дугонаси Маҳфуза Усмонова ҳаётида ҳам катта воқеа содир бўлди. У Вазирлар Маҳкамаси қошидаги танлов комиссияси қарори билан Навоий номли давлат стипендиясига тақдим этилди. Шуни айтса бўлади-ла, «Талабалик — олтин давримъ», деб.

Н. ХАЙИТБОЕВ.

Маълум миқдордаги пулга йил бўйи реклама!

NEW Рекламангизни YELLOW PAGES OF UZBEKISTANда эълон қилинг!

Yellow Pages

Ўзингиз ҳақида, маҳсулотингиз ва бизнес оламида кўрсатадиган хизматингиз хусусида йил давомида 365 кун ва бир кеча-кундузда 24 соат маълумот беришдай ажойиб имкониятга биринчи марта эга бўлаяпсиз.

YELLOW PAGES OF UZBEKISTAN Ўзбекистон Республикасининг деярли ҳамма минтақаларидаги **25000** корхона, фирма, банк ва муассасанинг манзили ва телефон рақамларига эга бўлади.

YELLOW PAGES OF UZBEKISTANнинг йилига бир марта чоп этиладиган нашри **Internet-Worldwide** халқаро компьютер тармоғи орқали жаҳоннинг **120 та** мамлакатига тарқатилади ва **35 миллион** кишига етиб боради.

International Publishing House YELLOW PAGES 700077, Тошкент ш., Буюк ипак йўли, 42, 211-хона, тел.: (3712) 67-63-87, 68-78-76.

CUKURS-BIZNESS ЦУКУРС-БИЗНЕС

ҲАМКОРЛИККА ЧОРЛАЙМИЗ!

Сиз қанд-шакар етказиб бериш тўғрисидаги шартномамизга биноан ўз улушингизни сотиб олсангиз,

ойига 20 фоиздан 27 фоизгача фойда кўрасиз.

Банк векселлари билан ҳақ тўлаш мумкин.

1000 сўм + 1 ой = 1200 сўм.

Бизнинг манзил:
Тошкент, Ниёзбек йўли (собиқ Урицкий кўчаси), 6-уй, 101-хона.
Телефонлар: (3712) 34-05-07, 34-00-98.
Ҳар бирингиз биз билан бирга даромадли бўлишингиз мумкин.
Бунинг учун бизга учрашсангиз бас!

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги жамоаси агентлик Бош директори Маматқул Ҳазратқуловга акаси **Мўминқул ҲАЗРАТҚУЛОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриёти жамоаси нашриётнинг собиқ директори, меҳнат фахрийси **Юнус ЮСУПОВнинг** вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги жамоаси «Ўзавтосаноат» уюшмаси раисининг ўринбосари Шоаҳрор Шомақсумович Шомансуровга онаси **Зуҳрахон ая ШОМАНСУРОВАнинг** вафоти муносабати билан унинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат Ўрмон қўмитаси жамоаси қўмита кузатувчи-учувчиси Умриддин Жонхўжаевга отаси **ВОЙХЎЖА ОТАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзсувқурилиш» давлат концерни кенгаш ҳайъати ва жамоаси Андижон сув қурилиш трестининг собиқ бошқарувчиси **Анатолий Алексеевич КОЗЛОВСКИЙнинг** вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этадилар.

ХАЛҚ СЎЗИ — НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Туғри муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — О. Раҳимов.
Навбатчи — О. Тўрақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0563. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди — 21.30. 1 2 3 4 5 6